

GA - 149

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ХРИСТОС

И ДУХОВНИЯТ СВЯТ

ЗА ТЪРСЕНЕТО

НА СВЕЩЕНИЯ ГРААЛ

ЦИКЪЛ от 6 лекции

държани в Лайпциг

от 28. 12. 1913 до 2. 1. 1914 г.

ИЗДАДЕНИ ОТ МАРИЯ ЩАЙНЕР

ПО ЗАПИСКИ НЕПРЕГЛЕДАНИ ОТ СКАЗЧИКА

превод от немски: ДИМО ДАСКАЛОВ

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ – сканиран от копие

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. Трудности за разбиране съществува на *Христа*-Исуса. Мислите на гностиците. 28 декември 1913 г.....3
 2. Симптоматично развитие на една страна на човешкия душевен живот в сибилите. Тяхното контрастира не с пророците. Апостол Павел и маслиновото дърво. 29 декември 1913 г.....15
 3. Трите прониквания на едно същество на висшите йерархии от – Христовото Същество. /Отражения на тези космически факти в гръцката митология/ Четирите степени на хармонизирането. 30 декември 1913 г.....28
 4. Последствие на троичното Христово Събитие в следатлантското време. /Хронология в светогледа на Заратустра. Астрология в египетските и халдейските мистерии. Метеорология в Гръцко-римската епоха. / Геологическият елемент на пророците. 31 декември 1913 г.....41
 5. Действието на Христовия Импулс в основите на душата. /Възникването на идеята за *Граала*. Нововъзникването на писменността на звездите в тайната на Парсифал. Ганганда Грайда: Менящата се попътна храна. 2 януари. 1914 г.....53
- Проникването на духовните откровения от Христовото Същество.
2 януари 1914 г.
6. Четене писменността на звездите със силите на невинната човешка душа. /Връзка на историята на човечеството с писменността на звездите. / Звездният аспект и човешкият аспект на свещения *Граал*. 2 януари 1914 г.....64

ПЪРВИ ЛАЙТМОТИВ

Трудности за разбиране съществува на Христа – Исуса.

За много души, които са склонни да приемат в нашата епоха това, което антропософски ориентираната Духовна Наука има да каже, е необходимо да бъдат отстранени от тези души някои противоречия, които възникват в тях. Душата може да бъде насочена особено към едно противоречие, когато тя може да вземе сериозно спомените на едно такова празнично време, каквото е онова, което съществува около Коледа и началото на Новата Година. Че с това, което се стараем да добием като познания, искаме да проникнем също в хода на развитието на човечеството, за да разберем добре нашето собствено духовно развитие, това ни става ясно особено чрез сериозното зачитане на такива празнични спомени. Достатъчно е да нахвърлим само една мисъл и тя веднага бива осветлена - бихме могли да кажем - от едната страна, а от друга страна ще обърне обезпокояващо вниманието върху това, как пред душата трябва да се натрупат противоречия, трудности, когато тази душа иска да приеме в истинския смисъл нашите антропософски познания върху човека и мировото развитие. Между различните познания, които искаме да добием чрез нашето антропософско задълбочаване, е също познанието на Христовото Същество, познанието на основно важния Импулс, който е започнал в началото на развитието на нашето време, който ние нарекохме Христовия Импулс. Ние без съмнение ще се запитаме често пъти: Как става, че нашето време трябва да храни надеждата, да проникне по-добре, по-интензивно в хода на мировото развитие със задълбочените антропософски познания, за да разбере Христовия Импулс, отколкото е успяло да проникне времето, в което са живели съвременниците на Тайната на Голгота? Бихме могли да зададем въпроса: Не беше ли по-лесно за тези съвременници на Тайната на Голгота да проникнат в тайната, която е свързано с Голготската Тайна специално за развитието на човечеството? Не беше ли това по-лесно за тях да проникнат в тази Тайна, отколкото за нашето време, което е така отдалечено от Тайната на Голгота? Това може да стане един подтискаващ въпрос за душите на настоящото време, които искат да следват антропософски разбирането на Христовото Същество. Този въпрос може да се превърне в едно от онези противоречия, които трябва да действуват подтискаващо именно тогава, когато вземем напълно сериозно по-дълбоките принципи на нашето антропософско познание. Едно разрешение на това противоречие се получава за нас само тогава, когато извикаме пред нашата душа цялото духовно положение, в което човечеството се намираще в онова време, от което ние започваме нашето летоброене. Който се постарее да проникне без никакви религиозни или други подобни чувства в духовното устройство на хо-

рата от началото на нашето летоброене, ще направи едно твърде своеобразно откритие. Можем да се опитаме да направим първо това проникване по следния начин. Можем да си кажем: Нека се придържаме към това, което идушите отдадени на най-външните неща не могат да отрекат, да се придържаме към старото предание, както то е получено в историята; но да се опитаме да проникнем в онази част, която обхваща духовния живот в неговата чистота. Защото можем да се надяваме, че чрез едно такова проникване ще доловим някои неща от истинските импулси на развитието на човечеството. Нека се придържаме към мислителния живот на времето, което се намира в началото на нашето летоброене. Нека се постараме да проникнем, чието исторически, в това, което хората са произвели като задълбочение на мислите ако щете 200 години преди Тайната на Голгота и още толкова години след тази Тайна, за да проникнат в тайните на света, в загадките на света. Тогава ще открием, че в столетията преди и след Тайната на Голгота е станала една безкрайно пълна със значение промяна в душевното устройство на човечеството относно мисловния живот. Ще забележим, че по определен начин върху голяма част от разглеждания от нас културен свят е преминало нещо, преминало е онова, което гръцката философия и някои други мислителни задълбочения бяха донесли вече от няколко столетия на човечеството. Когато разгледаме до какво е стигнало човечеството в онова време чисто от само себе си, без размисъл върху някой импулс идващ отвън, до какво са стигнали онези, които са били наречени със стоическия израз "мъдреци", до какво са стигнали множество личности на римската история, трябва да кажем: Относно завладяването на мисли, относно завладяването на идеи западният живот, настъпил след това време, не ни е донесъл всъщност нещо извънредно повече. Този западен живот ни е донесъл безкрайно много относно проникването във фактите на природата; донесъл ни е безкрайни революции на мисленето върху външния свят. Обаче мислите, самите идеи, с които бяха направени тези постижения, с които човечеството се беше опитало да проникне във външните пространствени тайни на съществуването, те са били в същност малко доразвити и задълбочени от онова време насам; всички тези мисли и идеи, даже и тези за развитието, живееха всички в душите на тогавашното време. Това, което бихме могли да наречем така едно мислително схващане на света, едно живеене в идеи, беше стигнало до определена височина, до един връх и беше обхванало не само отделни духове както известно време преди това учениците на Сократа; но беше станало по определен начин популярно, беше се разпространило над южна Европа и други области на света. Човек се удивлява на това задълбочаване на мисълта. Ако бихме искали да вземем под внимание безпристрастно една история

на философията, ние бихме спрели нашето внимание именно върху тази победа на мисълта.

Ако вземем сега от една страна тази победа на мисълта, това безкрайно пълно със значение разработване на света на идеите, а от друга страна - в смисъла, в който днес се опитваме да проникнем - поставим пред душата си нещо такова като тайните, които се групират около Голгота, ние ще залежим обаче още и нещо друго. Тогава ще забележим, че когато в онова време се разпространи вестта за Тайната на Голгота, се получи една извънредно голяма борба на мисълта с тази Тайна. Ние виждаме, как философиите в онова време, особено така много задълбочената философия на Гнозиса, и се стараеха да насочат към тази единствена цел всички идеи, които бяха добити. И от голямо значение е, човек да остави да действа върху него тази борба на мисълта с Тайната на Голгота. Защото това, което може да се констатира, е, че тази борба е била всъщност едно напразно усилие; че това мощно задълбочаване на мисълта, което развитието на човечеството беше достигнало, наистина съществува, че се полагат всички усилия, за да бъде разбрана Тайната на Голгота, обаче всички тези усилия се оказват недостатъчни. Като че Тайната на Голгота е отделена на едно далечно разстояние чрез духовните светове, като че идва така при човечеството и не иска да се разкрие.

Сега бих искал, обични приятели, предварително да обърна вниманието Ви върху това, че когато говоря за Тайната на Голгота, не бих искал да внеса при тези сказки в този израз абсолютно нищо от това, което би съществувало в този израз от някакви религиозни предания или убеждения; в тези сказки бих искал да взема относно този израз /Тайната на Голгота/ чисто обективния свят на фактите, който стои на основата на развитието на човечеството, това, което се предлага на физическото и духовно наблюдение. Бих искал да направя за нас едно разглеждане, което се абстрахира от всичко онова, което е било добито относно Тайната на Голгота, което съществува в отделните религиозни вероизповедания, и бих искал да насоча погледа само върху това, което е станало в развитието на човечеството. Сега предварително ще кажа някои неща, които ще мога да кажа ясно и убедително едвам в следващите дни.

Първото нещо, което бие на очи при едно такова съпоставяне на Тайната на Голгота и на извънредно задълбоченото развитие на мисълта в онова време, това е, че човек получава едно впечатление, което аз изразих така: Същността на тази Тайна стои далече, далече от това, което развитието на мисълта може да постигне. И колкото човек прониква по-точно в това, което горното съпоставяне може да предложи, толкова повече той трябва да признае: От една страна можем да задълбочим нашата душа напълно в световите на мислите, които характеризират началото на на-

шето летоброене; можем да се стремим да направим да оживее в душата ни, какво е било душевното устройство, това, което хората в Римската империя и в тогавашна Гърция са мислили; можем така да се каже да извикаме отново пред душата си тези идеи, които хората са мислили, и тогава ще добием чувството: Да, това е времето, когато мисълта е изпитала едно задълбочаване както никога преди това; с мисълта става нещо; тази мисъл идва в човешката душа както никога преди това. Обаче когато след това с помощта на онази душевна способност, която можем да наречем ясновиждаща, искаме да направим да оживее в нас това, което можеше да бъде поставено пред душата относно задълбочеността на мисълта и оживлението на мисловните светове от онова време, когато следователно носим това в нашата душа, но сега оставим да действа в душата онова, което ясновидската способност на душата може да даде, - тогава внезапно се явява нещо изненадващо; тогава чувствуваме: Далече, далече в духовните светове става всъщност това, което произведе въпросното задълбочаване на мисълта.

Ние вече обърнахме вниманието върху това, че зад нашия свят се намират други светове. Нека употребим обикновените изрази: астралният свят, нисшият свят на Девакана /нисшият духовен свят/, висшият свят на Девакана. Нека си припомним, че тези три свята стоят зад нашия физически свят. Когато след това поставим в действие тази ясновидска способност на душата, ние имаме впечатлението: даже когато се издигнем в следващия, в астралния свят, и там не би ни станало ясно, какъв е всъщност произхода на това, което се изразява в мислителния живот на тогавашното време. Даже когато насочим погледа в нисшия свят на Девакана, още не би ни станало ясно, какво всъщност е станало. И едвам когато можем да се пренесем с душата си в света на висшия Девакан, - така казва ясновидската способност на душата -, тогава бихме могли да изживеем това, което пронизва със своите лъчи другите два свята и стига долу до нашия физически свят. Можем да се чувствуваме поставени във физическото поле и неговото разглеждане; когато се задълбочаваме в идеите, в света на идеите на тогавашното време, не е нужно да спираме вниманието си върху това, което се съобщава върху Тайната на Голгота; можем отначало да я оставим напълно настрана, можем да се запитаем: Безразлично, какво е станало отатък в Палестина, какво ни показва външната история?

Тази история ни показва, че в Рим в Гърция е станало едно безкрайно задълбочаване на мислите. Нека оградим така да се каже като един остров на нашата душа, на нашето душевно изживяване този свят на мислите на Рим и Гърция, да си го представим изключен от всичко това, което е станало външно, да си представим, че в този свят не е проникнало още ни-

що от вестта за Тайната на Голгота: когато след това насочим погледа на нашата душа върху този свят, ние не намираме без съмнение нищо, което днес узнаваме за Тайната на Голгота; обаче намираме онова безкрайно задълбочаване на мислителния живот, както ни показва: Тук е станало нещо в течение на развитието на човечеството, което е обхванало най-вътрешната същина на душата във физическото поле. Каквото и да можем първо да вярваме, мисълта никога не е съществувала така, както в онова време, при никой народ и в никоя епоха. Колкото и невярващ да бъде някой или да не иска да знае нищо за Тайната на Голгота, все пак той трябва да допусне едно нещо: че в света на идеите, който сега оградохме, живее едно задълбочаване на мисълта, което никога по-рано не е съществувало. Сега обаче, когато се пренесем в този свят на мислите и си послужим с ясновидската способност на душата, ние се чувстваме истински поставени в особеността на мисълта. Сега ние си казваме: Така, както се е разцъфтяла тази мисъл, като идея при Платон или други, както тя е преминала в света, който се опитахме да разграничим, тази мисъл е нещо, което прави душата свободна, което обхваща душата и я довежда така да се каже до един възвишен възглед върху самата нея. Така щото тя може да каже: Каквото и да можеш да обхванеш във външния свят и в духовния свят, то те прави зависима от тези светове; в мисълта ти обхващаш нещо, което живее вътре в тебе, което можеш да проникнеш напълно. Ти можеш да се оттеглиш от външния физически свят, можеш да станеш един невярващ по отношение на духовния свят, можеш да не искаш да знаеш нищо за ясновидски впечатления, можеш да искаш да не оставиш да проникне в тебе нищо от физическите впечатления: с мисълта можеш да живееш вътре в тебе; ти обхващаш така да се каже в твоята мисъл твоето собствено същество! Това може да се разбере. Тогава обаче възниква - и това съвсем не може да бъде иначе, когато човек се потопява с ясновидската способност в това, бих могъл да кажа, море на мисълта -, тогава възниква чувството за изолираността на мисълта; чувството, че мисълта е все пак именно само мисъл; чувството, че мисълта живее първо само в душата и в нея не може да бъде намерена силата, човек да излезе навън в един свят, в който можем да намерим също това, което иначе сме самите ние в нашата първична основа. Именно когато доловим най-висшето величие на мисълта, ние долавяме също така да се каже нейната нереална същност. Тогава можем също да доловим, как всъщност наоколо в света, който стои пред ясновидския поглед, с който сме се запознали преди ясновидския поглед, няма нищо, което всъщност би могло да носи тази мисъл.

Защото, защо трябва да съществува тя общо взето, тази мисъл? Така се запитва човек. Тя може всъщност само да изопачи физическия свят.

Онези, които искат да бъдат чисти материалисти, които не могат да припишат на мисълта никаква първична същина, те би трябвало всъщност да забранят мисълта. Защото ако материалният свят е единствено действителният, мисълта може само да го изопачи, да даде един неверен образ за него. Само поради това, че материалистите са логически непоследователни, те не стигат до единствено възможната теория на познанието при материализма, при монизма: въздържането от мисленето, неприсъпването към никакво мислене. Обаче пред този, който се задълбочава с ясновидската способност на душата в живота на мислите, пред него стои, бихме могли да кажем, нещо застрашаващо душата относно тази изолираност на мисълта, относно това усамотение с мисълта. И тогава за него съществува само едно нещо. Това съществува обаче, това идва при него, макар и да идва като нещо, което се намира на голямо духовно разстояние: отделени чрез три свята, в един трети свят се намира истинският произход - така си казва развилата ясновидство душа - истинският произход също на това, което се намира в живота на мислите. За ясновидски виждащата душа в нашето време това би могло да бъде едно много силно впечатление, когато тя се пренесе със своето мислене изолирано във времето, в което мисълта е изпитала своето задълбочаване, а именно да се абстрахира от всичко, което съществува наоколо, следователно също от Тайната на Голгота, и да размишлява само върху това, как в гръцко-римския свят възниква това, изгрява това, от мисловното съдържание на което ние и сега още черпим храна.

И след това човек би трябвало да насочи своя поглед към други светове и едвам над света на Девакана да почувствува как изгрява в един висш духовен свят звездата, от която се излъчва силата, която се проявява също и в мисловния свят на гръцко-римската древност.

Тогава човек се чувствува тук на Земята: той се чувствува първо откъснат от Земята и пренесен в настоящия свят в гръцко-римския свят с неговите излъчвания в останалите области на Земята от онова време, до преди Тайната на Голгота. Обаче щом оставим да действа върху нас впечатлението на духовния свят, тогава звездата - аз казвам символично звездата - духовното същество се явява поставено над Девакана, звездата, за която си казваме: Да, това, което ти изживяваш в изолираността на мисълта и възможността, че мисълта е получила едно такова задълбочаване както във времето от началото на нашето летоброене, това също е едно последствие на лъчите, които излизат от звездата във висшия духовен свят. И сега се получава едно чувство, което отначало не иска да знае нищо за това, което е историческо предание за Тайната на Голгота, а едно чувство, което може да бъде изразено така: Да, ти стоиш тук с гръцко-римския идеен свят, с това, което Платон и което другите мо-

жаха да дадат на всеобщото образование на човечеството, което те внесоха в душите -, с това стоиш ти тук и се чувствуваш живо вътре в него. След това чакаш... Наистина твоето чакане не е напразно: защото тогава изплува дълбоко, дълбоко в задните основи на духовния живот звездата, която изпраща своите силови лъчи и за която можеш да кажеш: Това, което ти току-що изживя, е едно действие на тези силови лъчи. Този опит може да има човек. Когато има този опит, той не е държал пред себе си нищо от някакво предание, а е търсил само причините за това, което е станало в гръцко-римския свят. Но той има също опитността, че е разделен чрез три свята от разбирането на истинската причина на тогавашния свят.

И тогава човек насочва може би поглед върху онези духове, които в онова време са се опитали да разберат този прелом по свой начин. Той се натъква в самата външна наука на настоящето на това, че в това време на прехода, от което започваме нашето летоброене, са живели така да се каже религиозно-философски гении. И ние ще открием най-добре тези религиозно-философски гении, когато насочим поглед върху това, което се проявява в Гнозиса. Този Гнозис е познат по най-разнообразен начин. Но външно хората го познават извънредно малко; обаче и по външните документи можем да добием едно чувство за безкрайната дълбочина на този Гнозис. Ние искаме да говорим за него само до толкова, доколкото той представлява значение за нашето разглеждане на човечеството. Тук можем да кажем преди всичко: Гностиците са имали едно чувство за това, което току що бе казано: че трябва да търсим в безкрайно далече намиращи се светове причините за това, което е станало в онова време във външния свят. И това съзнание се е предало на други и ние още го виждаме да проблясва, стига само да искаме, когато не разглеждаме нещата повърхностно, виждаме го да проблясва в онова, което можем да наречем богословие на апостол Павла. Но можем да го констатираме също и в други явления... Който днес се задълбочава в Гнозиса на онова време, ще срещне големи трудности за неговото разбиране. Нашите души са твърде много афектирани и също заразени от това, което материалистичното развитие на последните столетия е произвело в тях. Когато хората проследяват обратно развитието на света, те мислят твърде много за Кант-Лапласовата милова мъглявина, за нещо чисто материално. И даже онези, които се стремят към един повече духовен светоглед, те мислят, - когато насочват поглед назад в най-древните времена, за тази милова мъглявина или за нещо подобно, и днешните хора се чувствуват добре, даже и най-духовните, когато им се отнема грижата да търсят и намерят духовното също в древните времена на мировото развитие на Космоса. Тези души на настоящето се чувствуват улеснени, когато изследвайки

първичните основи на света могат да си кажат: В миналото е съществувало това или онова тънко вещество и от него се е развило всичко духовно наред с всичко физическо. И така ние намираме понякога души, които се чувствуват истински утешени, когато могат да поставят материалистичните изследвания в началото на Космоса, когато могат да поставят така да се каже в началото на нашия Космос най-абстрактните понятия за някаква газообразна формация. Ето защо за хората е така трудно да се пренесат в мислите на Гнозиса. Защото Гнозисът поставя първо в изходната точка на разглеждането на света наистина всичко, което никак не напомня по някакъв начин за материалното. Може би даже един дух, който живее здраво в настоящото образование, не ще може да се въздържи от една лека усмивка, кога то в смисъла на Гнозиса се изисква от него да мисли, че светът, в който той се намира, който така величествено красиво обяснява с неговия дарвинизъм, че този свят съвсем няма нещо общо с това, което действително представлява първичните основи на нашия свят. Наистина днешният човек, който живее в настоящото образование, не ще може да се въздържи от една лека усмивка, когато от него се иска да мисли: Първичните основи на света се намират при онези мирови Същества, до които нашите обикновени понятия въобще не могат да стигнат, до които не може да стигне това, което днес се използва за разбирането на света. *В божествения праотец* се намира това, което можем да наречем мировата основа; и един вид излизащо от Него, до Него е първо това, до което може да проникне душата, когато тя търси най-дълбока същина отвъд всички материалистични представи: *мълчание*, *безкрайното мълчание*, в което няма още време и пространство, а само *мълчание*. До двойката на *праотеца* на света и на *мълчанието* насочваше своя поглед гностикът, там, където няма още нито пространство нито време; и след това според него от съединяването, от свързването на Праотца с Мълчанието произлязоха други - бихме могли да ги наречем също така добре светове както и същества. И от тези отново други и отново други и така през 30 степени нататък.

И на тридесетата степен стои едвам това, което стои пред нашето настоящо разбиране и което е така величествено обяснено с дарвинизма според това настоящо разбиране. Едвам на тридесетата степен, всъщност на тридесет и първата степен се намира това, което съставлява нашия свят; защото тридесет такива Същества които можем да наречем също така добре Светове както и Същества, предхождат този свят. *Еон* е изразът, - който обикновено се приема за тези *тридесет* предхождащи нашия свят Същества или Светове.

Ние получаваме една представа за това, което се разбира с този свят на *еоните* едвам тогава, когато си кажем ясно и отчетливо: Не само това,

което сетивата възприемат, което ти наричаш твоя свят около тебе, принадлежи към тридесет и първия свят; а също и това, което ти произвеждаш като физически човек с твоите мисли като обяснения на този свят, принадлежи на тази тридесет и първа степен. Ще бъде още лесно човек да се помири с един духовен светоглед, когато се казва: ето на, външният свят е без съмнения една *майа*, една илюзия, обаче чрез нашето мислене ние проникваме в духовния свят, и когато след това той има надеждата, че това мислене действително може да се издигне в духовните светове. Обаче според гностиците не беше така. Това мислене принадлежи към тридесет и първия *еон*, към физическия свят, така казваха гностиците. Така щото първо не само сетивно възприемащият, а също и мислещият човек беше поставен вън от тридесетте Еона, които могат да бъдат виждани степенувано нагоре чрез духовното развитие и които се представят във все по-голямо и по-голямо съвършенство.

Действително достатъчно е само да се пренесем в усмивката, която се явява на устата на един днешен, стоящ на висотата на своето време мистик, когато от него се иска да вярва, че нашият свят се предхожда от *тридесет светове*, в които се намира нещо съвършено различно от това, което той самият може да мисли.

Обаче този беше възгледът на гностиците. И след това те си казваха: "Какво е всъщност положението в този свят ? "

Искаме за момент да се абстрахираме от това, което ние самите казахме върху този свят в смисъла на началото на 20-то столетие. Това, което сега казвам, не трябва да бъде представено за нас като един убеждаващ свят на идеите. В Антропософията на 20-то столетие Гнозисът трябва да бъде самопонятно победен -, но сега искаме да се пренесем в този Гнозис. Заобикалящият ни свят, също и това, което човек може да мисли върху него, защо този свят е изключен от тридесетте Еона? Тогава си казваше гностикът, човек трябва да насочи поглед върху най-долния, - обаче още не чисто духовен Еон. Какво съществува там? Там съществува божествената *София*, божествената Мъдрост. Произхождаща по духовен начин през 29-те степени, тя гледаше нагоре до най-висшия Еон в духовния свят, до тази редица от духовни Същества или Светове. Обаче един ден, един миров ден, на нея и стана ясно, че трябва да отдели от себе си нещо, ако искаше да получи ясен поглед в духовния свят на Еоните. И тя отдели от себе си онова, което съществуваше в нея като горещо желание. И това, което от сега нататък не се намира в нея, в тази божествена София, в тази божествена Мъдрост, то скита и блуждае сега вече в света на пространството, прониква всяко ставане, всяко развитие в света на пространството. То не живее само в сетивното възприятие, то живее също в човешкото мислене, живее с копнежа - да се върне обратно в

духовния свят, живее обаче изхвърлено в човешките души. Един вид като другата страна, като образ и подобие, обаче като захвърлен във външния свят образ и подобие на божествената София живее горещото желание, което е захвърлено във всичко, прониквайки света: *Ахамод*... Когато гледаше твоя свят, без да се издигнеш в духовните светове, ти гледаш в изпълнения с горещо желание свят, в света изпълнен с Ахамод. Понеже този свят е един свят изпълнен с горещи желания, затова отначало в него не може да се представи нищо, което се получава като изглед в света на Еоните. Далече, далече намиращо се в света на Еоните си представяше Гнозисът, създадено от чистата духовност на Еоните това, което гностиците наричаха *Синът на Праотеца*, а също и това, което те наричаха *чистият Дух Свети*. Така щото ние имаме в тях една друга редица на поколенията, една друга редица на развитието отколкото тази която след това доведе до божествената София. Както във физическия живот в течението на размножението се отделят поколенията, така веднъж в течението на Еоните се отдели на една висока степен на духовния свят едно друго течение, течението на произхождащите от Праотца духовен Син и Дух Свети. Така щото ние имаме течение в света на Еоните това, което от една страна доведе до божествената София, а от друга страна до духовния Син и до Светия Дух. Когато човек се издигне нагоре през Еоните, той среща веднъж един Еон, от който от една страна произхожда редицата синове, която след това доведе до божествената Мъдрост, както от другата страна редицата синове, от която произхождат Синът Божи и Светият Дух. След това стигаме нагоре до Бога Отца и до Мълчанието.

Но чрез това, че човешката душа е поставена заедно с Ахамод в материалния свят, чрез това в нея живее в смисъла на Гнозиса копнежът за духовния свят, в нея живее преди всичко копнежът за божествената София, за божествената Мъдрост, от която обаче е отделена поради това, че е изпълнена с Ахамод. Това чувство на отделеност от божествения свят на Еоните, това чувство на душата да не бъде тя в божествено-духовното, това според гностиците се чувствава като материалния свят. И произхождащо от божествено-духовния свят, обаче свързано с Ахамод, се явява за Гнозиса това, което бихме могли да наречем, позовавайки се на гръцкия език, *строител на световете, Демиургосът*. Този Демиургос, този Строител на Световете е същинският Творец и подържател на това, което е проникнато от Ахамод и от материалното естество. В неговия свят са заплетени човешките души. Човешките души са заплетени първо с техния копнеж за божествената София, и в света на Еоните се явява чисто божествено-духовно, като в далечината Синът Божи и Духът Свети, обаче само за този, който - в смисъла на Гнозиса - се издига

над всичко това, в което е въплътен Ахамод, блуждаещото в пространството горещо желание.

Защо в душите, които са поставени в света на Ахамод, живее копнежът? Защо след отделянето от божествено-духовния свят те изпитват копнежа за божествено-духовния свят? Гнизисът си поставяше също и този въпрос и казваше: Ахамод е изхвърлен от божествената Мъдрост, от божествената София, обаче преди да стане напълно този материален свят, в който човекът живее сега, той получи като едно последно озарение една светлина от *Сина Божи*, която скоро отново изчезна. Това е едно важно понятие на гностиците, че Ахамод, както той живее в човешките души, видя в далечното минало Божията Светлина, която скоро отново изчезна за него. Обаче споменът живее сега в човешките души, колкото и много да са заплетените в материалния свят.. "В света на Ахамод живея аз", - така би могла да каже една такава душа - в материалния свят. Аз съм облечен в едно тяло, което е взето от този материален свят; обаче когато се вгълбя вътре в себе си, в мене оживява един спомен. Това, което ме държи обвързана в материалния свят, копнее за божествената София, за божествената Мъдрост, защото съществува Ахамод, което живее в мене, е било някога озарено от Сина Божи, който живее в света на Еоните." Нека си изясним това настроение на една душа, която е била така да се каже една душа на ученик на гностиците. Такива души са живели; те не са едно хипотетично построение, а са живели. И изследователите на историята, които гледат нещата с разбиране, ще се убедят чрез външните документи, че множество такива души са живели в онова време, за което именно говорим.

Не е безполезно да си изясним веднъж, защо хората на настоящото време са така много противни на това, което току що казах. Какво ще има да каже един много умен човек на настоящето върху Гнозиса? Ние трябва да чуем, че даже богословието на апостол Павла се чувствава от днешните хора като едно равнинистично умуване, като нещо, което е много щекотливо и затова то не заслужава с него да се занимава един монист, който така гордо гледа в света и обгръща този свят с простото понятие на развитието или с още по-простото понятие на енергията, като казва: Сега ние най-после сме станали мъже, добили сме понятията, с помощта на които построяваме един енергетичен светоглед и гледаме назад към тези деца, които преди столетия са построили от тяхната детинщина техния Гнозис - измислили са всякакъв вид духове, тридесет Еона. Така постъпва играещата детска душа на човечеството. Възмъжалата днес душа е далече над една такава игра с нейния велик монизъм на настоящото. Ние гледаме снизходително към тези гностически, на истина очарователни детски души! Такова е именно днес настроението и

това настроение не ще може да бъде лесно поучено. Бихме могли без съмнение да му кажем: Да, един гностик, който би стоял днес пред тебе с неговата родена от Гнозиса душа, би си позволил също да ти каже своя възглед и тогава той би говорил така: Аз разбирам много добре, че ти си станал така горделив, така високомерен с твоята мисъл за развитието, за енергията; но това иде от там, че твоят мисловен живот е станал много груб, много прост, много първобитен, че ти се задоволяваш от твоята мъгла с най-абстрактните мисли. Ти изговаряш думите развитие и енергия и вярваш, че притежаваш нещо. Ти не можеш да вникнеш с твоя поглед в онзи тънък духовен живот, който прониква до това, което се издига в тридесет степени над това, което ти имаш.

За нас обаче, обични приятели, противоположността, контрастът, който поставих пред Вас в началото на днешното разглеждане, става чрез това още по-рязък. От една страна виждаме нашето време с неговите много груби примитивни понятия, а от друга страна виждаме този Гнозис. И ние току що обяснихме, какви безкрайно сложни понятия използва този Гнозис - тридесет Еона -, за да намери в течението на тяхното развитие Сина Божи и Светия Дух и да намери в душата копнежа за божествената София, за Сина Божи и за Святия Дух. Тогава ние се запитваме: Да, от това, което е станало в гръцко-римското време като задълбочаване на мисълта, не е ли произлязло онова, което ние днес имаме, с което сме стигнали така блестящо далече в нашите мисли за развитието и за енергията? И не поглеждаме ли ние като към нещо фактически чуждо, към този Гнозис с неговите сложни понятия, които са така несимпатични на съвременните хора? Не са ли това огромни противоречия? Да, това са действително такива огромни противоречия. И противоречието, което идва от тук и заляга така подтикващо върху нашите души, става все по-голямо, когато сега отново размисли обратно върху това, което казахме върху ясновидски настроената душа: че тя може да се пренесе в мисловния свят на гърците и римляните и вижда тогава света със звездата, за която говорихме. И разпръснато навсякъде в това задълбочаване на гръцката мисъл ние намираме онова задълбочаване, което Гнозисът представлява. Все пак, когато днес разгледаме това с помощта на това, което Антропософията трябва да ни даде, безсилни всъщност да разберем, какво трябва да означава звездата, от която сме отделени чрез три свята, - и когато запитахме при гностиците: разбрали ли са те това, което е станало тогава в историческото развитие на човечеството?... Тогава и ние, които стоим на почвата на Антропософията, не можем да получим отговора от гностиците, защото този отговор не би могъл да ни задоволи; той не би могъл да донесе никаква светлина в това, което днес се предлага на погледа на ясновидеца. С това разглеждане аз не бих искал да съм Ви дал

днес едно обяснение върху нещо. Колкото повече почувствувате, че това, което казах, не е никакво обяснение, колкото повече почувствувате, че всъщност аз поставих пред Вас противоречие над противоречие и само едно окултно възприятие, това на звездата, което Ви показах, толкова по-добре ще сте ме разбрали днес. Че сте наясно върху това, че в света се е появило нещо в началото на наше то летоброене, от което човешкото разбиране е било твърде, твърде далече и въпреки това е било произведено от него, това бих искал аз с удоволствие Вие да почувствувате. Че епохата на изходната точка на нашето летоброене е една велика загадка, това бих искал да почувствувате. Бих искал да имате едно чувство за това, че в развитието на човечеството става нещо, което в гръцко-римския свят се проявява като нещо, което е едно задълбочаване на мисълта или като едно откриване на мисълта, и че първичните причини за това са дълбоко загадъчни. Вие можете да потърсите в скритите светове това, което в илюзията, в майя на физическия-сетивен свят се явява като задълбочаване на гръцко-римската мисъл. И с днешните обяснения аз исках да дам не една идея, не едно истинско обяснение за това, което стои пред нас, а изтъкването на една загадка, която след това ще продължи и утре вечер.

ВТОРИ И ТРЕТИ ЛАЙТМОТИВ

Симптоматично оформяне на една страна на човешкия душевен живот в сибилите апостол Павел и маслиновото дърво.

Ако още веднъж извикаме в съзнанието си мислите на вчерашното разглеждане, ние можем да го резюмираме в думите, че епохата в началото на нашето летоброене, изхождайки от съкровището на своята мъдрост, е положила всички възможни усилия да разбере Тайната на Голгота и при това предприятие тази мъдрост е срещнала най-големите трудности. Ние трябва да се задържим още малко върху това явление, защото без истинското разбиране на това, което е станало чрез Тайната на Голгота, без разбирането на това явление би било невъзможно да хвърлим светлина върху един важен факт на по-късните столетия: явяването на идеята за *Граала*, за която ще говорим с няколко думи във връзка с разгледания от нас въпрос. Именно когато насочим поглед върху най-важната, най-пълната с мъдрост насока на епохата от началото на нашето летоброене, можем да видим в смисъла на вчерашните изложения от една страна, колко дълбоко проникващи, колко величествено гениални бяха идеите на тази епоха, за да поставят в една мощна картина на света Сина Божи. Обаче когато насочим поглед само върху онова, което ни беше възможно да намерим още днес от духовната Летопис на времената върху тази Тайна на Голгота, ние трябва все пак да кажем: С понятията и

идеите на гностиците не може да се направи нищо за решението на великата загадка. И това виждаме особено добре, когато насочим поглед върху някои представи, които гностиците са си образували върху явяването на *Христос* в Исуса от Назарет. Имаше такива гностици, които на основата на Гнозиса си казваха: Да, това Христово Същество е едно Същество издигащо се над всичко земно, коренящо се в духовните царства Същество; такова едно Същество може да се задържи само временно в едно тяло, което е едно човешко тяло, каквото е тялото на Исуса от Назарет. Тези гностици, които си казваха така, бяха налучкали това, което ние днес отново и отново трябва да подчертаваме: че е правилно, че *Христос* е обитавал в тялото на Исуса от Назарет временно, преходно в течение на три години. Но сега гностиците не можеха да си обяснят, как Христовото Същество е живяло в тялото на Исуса от Назарет. Защото първо на гностиците не им беше ясна тайната на самото това тяло на Исуса от Назарет; те не знаеха, че в това тяло живееше *Азът* на *Заратуштра*, че трите тела /физическо, етерно и астрално тяло/ на Исуса от Назарет бяха такива, че в тяхното съчетание те представляваха едно човешко вещество, което по-рано не е било никога въплътено на Земята в плът. Гностиците не можеха да обгърнат с поглед цялото отношение на *Христос* към двете момчета Исус. Ето защо те никога не можеха да се задоволят с това, което можеха да кажат, или поне на техните последователи скоро им се виждаше незадоволително това, което те можеха да кажат върху временното пребиваване на *Христос* в тялото на Исуса от Назарет. Гностиците засягаха по свой на чин също раждането, начина на раждането на тази мощна тайна на развитието на човечеството. Те знаеха добре, че онова, което направи необходимо явяването на *Христос* на Земята, е свързано с минаването през плътското зачатие; но те не можеха да се справят с това, как да доведат майката на Исуса от Назарет в отношение с раждането на *Христа*-Исуса, това те не можеха да сторят напълно. И онези имаше също и такива - които са се опитали да сторят това, те са били твърде малко разбрани. Имало е също гностици, които поради току що изгъкнатите трудности отричаха напълно явяването на *Христа* на Земята в едно тяло от плът, които си представяха, че преди и след смъртта на Голгота по Земята е ходило само едно привидно тяло, следователно това, което бихме нарекли едно астрално тяло, което се е явило тук или там, което обаче не е било едно физическо тяло. Понеже гностиците срещаха трудности в това, да стигнат до една представа, как *Христос* може да се съедини с едно тяло от плът, те си казваха, че Той въобще не се е съединил с едно такова тяло. Илюзия е било, когато хората са вярвали, че *Христос* е ходил по Земята в едно тяло от плът. Но също и този възглед не е намерил никакво признание. Така щото нався-

къде виждаме, че гностици те са полагали усилия с техните понятия и идеи да овладеят исторически най-великия проблем на земното развитие, но че в известно отношение техните понятия и идеи не са били достатъчни за целта: те се оказаха някак си безсилни по отношение на това, което беше станало. Ние още ще има да говорим върху начина, по който апостол Павел се опита да се справи с този проблем. Обаче първо ще бъде добре, ако си изясним, каква е била причината, че едно такова погрешно разбиране застава като една необходимост пред нас. Когато със средствата на духовното изследване си поставим редица въпроси и след това се опитваме да отговорим на тези въпроси, тогава ще ни стане - бихме могли да кажем - абстрактно ясно, коя е била причината. Това ще ни стане първо ясно в една абстрактна форма.

Можем например да запитаме: Ако епохата на *Христа*-Исуса е била толкова малко в състояние да разбере неговата същност, би ли била една друга епоха в състояние да го разбере? Когато се пренесем обратно в душите на хората от различните епохи, като духовен изследовател ние стигаме до един странен резултат. Можем да се пренесем първо в душите на великите учители на древна Индия, на тогавашната индийска култура, която беше първата след Атлантската катастрофа. Както често пъти сме подчертавали това, ние се намираме там пред една заслужаваща най-дълбоко удивление обхватна и много дълбока, проникната навсякъде от ясновидски погледи мъдрост на свещените индийски *Риши* и на древността. Знаем, че в душите на тези велики Учители на тяхната епоха са се вляли мировите тайни, които в по-късни епохи са били изгубени за познаването на мъдростта. И когато с помощта на ясновидското съзнание се пренесем, доколкото това е възможно, в душата на един такъв велик учител на древна Индия, ние трябва да си кажем: Ако би било възможно, щото Христовото Същество да се яви тогава на Земята сред свещените Риши, тогава мъдростта на тези Риши би била до най-висока степен способна да разбере Христовото Същество; хората биха знаели, за какво се касае. И понеже такива важни явления, като току що характеризираното, не могат да бъдат правилно изразени в абстрактни думи, позволете ми, обични приятели, да използвам един *образ*!

Бих могъл да кажа: Ако свещените Риши на древна Индия биха научили за славата на мъдростта, за пропулсиращата света мъдрост на Логоса в един човек, те биха принесли в *жертва* на Логоса техния *свещен тамян*, символ на признаването на Божественото, което работи в сферата на човечеството. Обаче това Христово Същество не би намерило в онова време никакво тяло. Телата от онова време не биха били подходящи, годни за него. Така то не можа да се яви в епохата - причините за това ще разгледаме по-нататък -, в която за неговото разбиране съществуваха всички

средства. И ако отидем по-нататък и се пренесем в душите на древната култура на Заратустра, можем да кажем: Наистина тези души на древната култура на Заратустра не притежаваха високите средства на древната индийска култура, обаче те биха разбрали, че Духът на Слънцето би се явил в едно човешко тяло и биха били в състояние да разберат духовното слънчево естество на един такъв факт. Ако отново бих искал да говоря образно, бих могъл да кажа: учениците на Заратустра биха чествували техния Дух на Слънцето в човека с блестящото *злато*, символ на мъдростта.

И ако отидем още по-нататък в Египетско-халдейската епоха възможността за разбирането на *Христа*-Исуса отново би намаляла. Но тази възможност не би била толкова малка както в Четвъртата следатлантска културна епоха, в Гръцко-римската епоха, когато и самият Гнозис не беше в състояние да разбере това явление. Древните египтяни и халдейци биха разбрали, че се беше явила една звезда от духовните висини и се беше родила в един човек. Те биха разбрали следователно добре божественния духовен произход от извънземните сфери, биха му принесли в жертва *смирната*. И ако се пренесем в душите на онези, които в Библията са описани като тримата *влъхви* и идващи от изтока и които са пазители на съкровищата на мъдростта идваща от трите следатлантски културни епохи, тогава самата Библия ни показва, как известно разбиране е налице благодарение на това, че тези трима влъхви се явяват поне при раждането на детето Исус. Едно нещо ще ни направи без съмнение впечатление, за което днес мислят много малко хора, че именно по отношение на тези трима влъхви Библията се намира в едно особено положение. Защото не иска ли тази Библия да ни каже: Това са трима важни мъдреци, който още при раждането разбраха, за какво се касае? Но къде остават тези трима мъдреци по-късно? Какво става в същност от тяхната мъдрост? *Имаме ли ние нещо*, което можем да припишем на тримата мъдреци от изток за разбиране явлението на *Христос*? Както казахме, това можем да поставим само като въпрос. То принадлежи към множеството въпроси, които без съмнение можем да поставим към Библията и които ще бъдат по-важни от всички критики на Библията от 19-то столетие.

И когато отидем сега в Четвъртата следатлантска културна епоха, ние можем да кажем за нея: Сега вече съществува тялото, в което може да се въплъти Христовото Същество. Такова тяло не съществуваше в първата, втората и третата следатлантска културна епоха. Обаче сега то е налице. Обаче сега при хората не съществува възможността да бъде разбрано това, което става, да бъде то действително проникнато с разбиране. Това е едно своеобразно явление, нали? Защото тук пред нашите души не зас-

тава нищо друго освен фактът, че *Христос* се явява на Земята в една епоха, която е най-малко способна да го разбере. И когато на сочим поглед върху следващите епохи, и обгърнем с поглед особено мероприятията, които отново са настъпили в следващите столетия, за да бъде разбрана същността на *Христа-Исуса*, ние намираме безкрайни богословски спорове; намираме най-после в Средновековието рязкото отделяне на знанието от вярата, т.е. един пълен отказ от знанието за същността на *Христа-Исуса* въобще... да не говорим никак за новото време, което и до наши дни остана безсилно по отношение на това явление! Следователно едно странно явление! *Христос* се роди тъкмо в онази епоха, която е най-малко способна да го разбере. И ако би се касаело за това, *Христос* да трябва да действува на Земята чрез *разбирането* на хората, тогава положението с това действуване би било твърде печално. Може би бихме могли да кажем - може би това е радикално изразено, но за да не бъде криво разбран, бих могъл да употребя тези думи: Всъщност за онзи, който разглежда от духовнонаучна гледна точка богословско-духовното развитие, свързано с явлението на *Христос*, изглежда, като че богословското развитие си е поставило задачата да допринесе колкото е възможно повече, за да създаде пречка върху пречка в разбирането на Христовото Същество. Защото изглежда, че тази богословска ученост се отдавачава все повече и повече от това разбиране. Това е казано някак си радикално; обаче онзи, който иска да проникне в смисъла на това радикално изразяване, той ще може вече да си изясни по-дълбокия смисъл на тези думи.

Сега всъщност разкриването на изказаната с това загадка никак не е нещо лесно, и аз Ви признавам, обични антропософски приятели, че в течение на времето потърсих най-различните пътища на духовното изследване, за да разреша тази загадка. Близко е до ума, че - поради липсата на време - не можем да говорим за тези различни пътища. Но днес бих могъл да спомена един от тези различни пътища. Това е пътят, който около началото на нашето летоброене води през едно твърде своеобразно явление на духовния живот, а именно през явлението на живота на *сибилите*. Тези сибилите са странни явления с техния твърде своеобразен пророчески характер. Официалната наука не може да ни покаже, от кой език произхожда думата *сибила*. Ако първо хвърлим поглед върху това, което е познато приблизително подробно върху сибилите чрез външните документи, можем да кажем, че още в началото на живота на сибилите трябва да отбележим едно извънредно знаменателно явление. Така приблизително започвайки от 8-то столетие и след това продължавайки по-нататък ние срещаме в Еритрея в Йония първото място на сибилите, където първите сибилите изпатиха в света техните най-разнообразни проро-

чества; пророчества, които, вече и така, както те са предадени външно, ни показват, че тези изказвания на сибилите произхождат от чудни основи на човешкото същество и на човешкия душевен живот. Тези сибили изнасят като от хаотични подоснови на душевния живот вся какви неща, които те имат да кажат върху бъдещето на земното развитие за този или онзи народ; а именно първо това, което имат да кажат като страшни събития, но понякога също и добри. Далече от всичко това, което може да се нарече подредено мислене - както казах, като че произлизащо от хаотичните подоснови на душата - от устата на сибилите излиза онова, което те казват.

Когато сега проверим в наши времена със средствата на Духовната Наука, констатираме, че всяка една си била застава пред човечеството с един одухотворен фанатизъм и иска да наложи на хората това, което тя има да каже. Тя не чака да бъде запитана, както Пития от Делфийския храм в Гърция с нейните пророчества, а излиза навън, народът се събира и изказванията на сибилата върху хората, народите и земните цикли се натрапват като че насила. Фактът, че сибилите се появяват в Йония, е едно забележително явление, казах аз; защото в Йония получава своето начало гръцката философия, която от Талес до Аристотел и стигайки до римската епоха произлиза изцяло от *подредения* душевен живот на човека, от това, което е противоположно на хаоса, което търси от душевния живот всичко това, което може да бъде постигнато като ясни, бистри, - изпълнени със светлина понятия. От Йония произхожда философията на яснотата, на пълната светлина, бихме могли да кажем на небесното, което тя прие след това у Платона. И като сянка на тази философия се явяват сибилите с техните духовни произведения, които произлизат от душевния хаос, понякога възвестявайки ясно неща, които след това се изпълняват; те възвестяват също някои неща, които биват фалшифицирани от привържениците на сибилите за да могат да говорят за едно изпълнение. И след това ние виждаме по-нататък, как придружавайки като сянка на мъдростта Четвъртата културна епоха, сибилите се разпространява над Гърция и над Италия. На нас ни се говори за най-разнообразните видове сибили и ние виждаме, как сибилите се разпространява чак в Италия. Той се появява постепенно във времето, когато се явява Тайната на Голгота. Ние виждаме как след това той добива влияние над римските поети, как прониква даже в съчиненията на Вергилий; как одухотворени хора се стараят да изградят живота, като се позовават на изказванията на сибилите. Колко много неща са дадени върху изказванията на сибилите се вижда в така наречените сибилски книги, които се консултират от хората, за да потърсят в тях нужния съвет. И по отношение на изказванията на сибилите ние отново виждаме също във външния

свят, как странно се примесват разумни неща с пълно шарлатанство. След това виждаме, как това Сибилство се намесва в самото Християнство. Ние намираме това в песента на Томас от Келано в стиховете:

Dies irae,
dies, illa solvet saeculum in favilla
Teste David cum Sibylla!
Ден на гнева,
о ден, който ще унищожи
напълно тази епоха

Според свидетелството на Давид на сибилата! Следователно чак до времето на Християнството пред очите на някои духове стои сибилата с нейните пророчества засягащи това, което се отнася за унищожението на една епоха и за идването на един нов ред в света. И така ние можем да кажем, че в течение на много, много столетия, даже през цялата Четвърта следатлантска епоха и хвърляйки своите лъчи чак в Петата следатлантска епоха, макар и още вече много слабо, ние срещаме сибилата в развитието на човечеството. Само онзи, който е под властта на рационалистичните представи на настоящето, не иска да знае нищо за подобни неща, може да не съзре, какво дълбоко влияние е упражнило именно сибилството върху света, сред който се разпространи Християнството. Това, което днес се разказва като история, е, както аз често се изказах, - особено там, където се касае за неща от духовно естество, тази история е в много отношения една уговорена басня. Представите на най-широките слоеве на народа бяха завладени много повече отколкото се вярва, завладени чак до късните столетия от това, което излизаше от сибилите. Това е едно чудно, загадъчно явление, което се проявява в Четвъртата следатлантска епоха, този свят на сибилите.

Нас трябва да ни интересува, какво става всъщност в душите на тези сибили; защото такива неща ние трябва отново да ги извлечем чрез нашето духовно изследване от това, което днес е покрито така да се каже с един пласт от материалистичната духовна култура; което обаче, така както се представя, не може да бъде използвано, а трябва да бъде възобновено със средствата на духовното изследване от нашата епоха. Но все пак трябва да обърнем вниманието върху това, че до относително не отдавна същността на сибилството не беше така забравено, както в нашето време. И - бих могъл да кажа - ние имаме един важен документ, който ни насочва към преданията върху значението на сибилството. Може би ние не винаги разглеждаме този документ във връзка с това значение, - обаче той все пак съществува и би трябвало да накара хората да раз-

мишляват върху него. Той съществува във великото творчество на Микеланджело, в онова негово творение, в което той изобразява не само развитието на Земята и на човечеството в пълните със значение картини в Сикстинската капела, а изобразява също пророците и Сибилите. И ние не трябва да изпускате от поглед, именно когато разглеждаме тези картини, *начина*, по който Микеланджело изобразява сибилите, особено това, как той контрастира сибилите и пророците. Защото когато ги разглеждаме напълно безпристрастно, в това контрастиране ни се представя нещо от това, което отново можем да познаем чрез Духовната Наука относно някои тайни на Четвъртата следатлантска епоха, в която се пада Тайната на Голгота. В тези картини ние виждаме първо, в едно заслужаващо удивление художествено произведение, изобразени пророците: Захария, Иоел, Исая, Езекиил, Даниил, Иеремия и Йона. И подредени в тази редица на пророците виждаме сибилите: персийската, делфийската, еритрейската, либийската, кумейската сибила. Когато разгледаме пророците, почти всички те имат повече или по-малко нещо от характера, който срещаме още при Йеремия, който обаче ни се явява особено значителен при Захария: дълбоко мислещи хора, в по-голямата си част вгълбени в книги или в нещо друго, приемайки спокойно, с равномерно подредена душа това, което четат или иначе възприемат; това, което живее спокойно в душата, виждаме ние също от лицата на тези пророци. Едно малко изключение прави Даниил, обаче това е само привидно. Даниил, който стои пред една книга, която е подпряна на гърба на едно момче и държи в ръката си нещо за писане, за да запише това, което чете, в една друга книга, един лек преход от мислителното приемане на мировите тайни към тяхното записване, докато другите остават постоянно потопени в размисъл и са отдадени със спокойна душа на мировите тайни. При всички тях виждаме - това трябва да запомним -, че те са вгълбени в свръхземното, че тяхната душа почива в духовното и се старае да проучи и разбере основно развитието на човечеството от духовното. Ние ги виждаме, как с техните мисли те са над това, което непосредствено ги заобикаля, над това, което се съдържа в човешките страсти и във фанатизма и в екстаза, който идва от фанатизма и от човешките страсти. Ние виждаме, че те не само са над това, което човекът вижда, но и над това, което той изживява в себе си, доколкото той е човек на Земята. Това е великото в изобразяването на пророците от Микеланджело.

След това да обърнем нашия поглед към изобразяването на сибилите. Тук имаме първо персийската сибила близо до пророк Иеремия, странно контрастираща с мислителното състояние на Иеремия - като че това, което е узнала, тя би искала веднага да го натрапи на човечеството, така вдига тя своята ръка; като че, по образа на лошите оратори, би искала да

докаже непосредствено това, което имаше да каже, да го докаже с всичката сила; и като че, поради нейната фанатична страст, не би могла никак да постъпи по друг начин, освен да направи да се влее в доказващата ръка онова, за което би искала да убеди цялото човечество. След това да насочим нашия поглед към еритрейската сибила. Тук ние долавяме, как тя е свързана с това, което човек може да получи така да се каже от тайните на елемента Земя. Тя има над главата си една лампа; едно голо момче запалва лампата с един факел. Как може да се изрази по-ясно това, което човек иска да изрази, мимоходно: Тук човешката страст запалва това, което тя би искала да всади с всичката сила като пророчество на човечеството от несъзнателните душевни сили. Пророците са отдадени в тяхната душа на правечното в духа; сибилите са изтръгнати от всички земно, доколкото земното изявява духовно-душевното. Делфийската сибила ни показва това по един напълно особен начин, когато виждаме, как даже духането на вятъра хвърля косата на една страна, как този вятър духа чак в синкавия воал, така че тя дължи на елемента Въздух това, което има да съобщи. В това подухване на вятъра, което развява косата и воала на сибилата, пред нас застава това, което Земята искаше в миналото да изяви чрез устата на тази сибила, убеждавайки със сила. След това кумейската сибила! Тя говори с полуотворена уста, като че тананика, като че говори неясно и несвързано; като едно пророчество произхождащо от несъзнателната душа, само промълвено, така се явява тя. Либийска сибила е изобразена, като че улавя нещо бързо, обръщайки се, в което прочита тайни - приблизително така. Всичко в тези сибилите е отдадено така да се каже непосредствено на земния елемент.

Много нещо е вложено в такива документи във времето, когато, както това е нещо самопонятно за тази епоха, в живописата, в изкуството можеше да се изрази много по-добре това, което трябваше да се каже, отколкото е случаят в по-късно време, когато трябва да ни служи повече понятието, идеята.

Коя е следователно своеобразната природа на сибилите? Какво са те всъщност? Трябва да се ровим - бих ме могли да кажем - дълбоко в тайните на развитието на човечеството, ако искаме да разберем това, което става в душите на сибилите.

Нека за тази цел още веднъж се запитаме: Защо древните индийски Риши биха могли с тяхната извънредно дълбока мъдрост да разберат така лесно *Христа-Исуса*? Ето, това е една тривиалност, но все пак е вярно: защото те имаха необходимите мъдрости и понятия, които Четвъртата следатлантска епоха нямаше. Те имаха всичко това, за което например напразно жадуваха гностиците, а също и агностиците и апостолски те отци, както ги наричат. Те имаха всичко това; но как го имаха? Не като

обработени идеи, не като нещо, което да бъде подобно на обработените от Платон или Аристотел идеи, а като вдъхновения, като нещо, което стоеше пред тях с пълна сила като конкретни вдъхновения. Тяхното астрално тяло беше обхванато от това, което се вливаше в него от Вселената; и от действието на Космоса в тяхното астрално тяло произлизаха понятията, които след това биха могли да извикат пред душата им Съществуването на *Христа*-Исуса. Бихме могли да кажем: Това беше дадено на хората. Хората не бяха си го разработили; то идваше като извиращо от дълбочините на астралното тяло. И то извираще с една чудесна яснота и бистрота от астралното тяло на свещените Риши и техните ученици и общо взето от цялата принадлежаща на Първата след атлантска епоха култура. И това намаля все повече, но все още съществуваше във Втората и Третата след атлантска културна епоха и се запази като един слаб остатък в Четвъртата следатлантска културна епоха. Като какъв остатък? Ако бихме изследвали, как тази духовна способност съществуваше още в Третата следатлантска културна епоха, бихме намерили, че поне онези, които се бяха издигнали на висотата на тяхното време - а процентно това бяха тогава много повече образовани хора отколкото днес - че тези хора имаха понятия върху връзките на *извънземното*, върху това, което се символизираще в звездното небе. В движенията на звездите те можеха да четат тайните на мировото съществуване. Ако Христовото Същество би се явило на Земята в Третата следатлантска епоха, тази епоха би познала от звездната писменност, какво представляваше това Същество. Но тази беше необходимата съдба, която по принцип ние често изтъквахме по отношение на развитието на човечеството: че в астралното тяло на човека все повече намаля дарбата, с помощта на която хората се свързваха чрез живи образи с тайните на света. Тези образи станаха все по-хаотични и по-хаотични. Това, което проникваше по този начин в човешката душа, беше все по-малко меродавно - не че то не е било никак меродавно, казвам аз, а стана все по-малко и по-малко меродавно за изследването на същинските основи на света.

И така стана тогава, че се родиха две неща. От една страна светът от понятия на Платона и на Аристотела, идейният свят, бихме могли да кажем, най-пресетият духовен свят, онзи духовен свят, който има най-малко в себе си от духа, който е обхванат и изследван непосредствено от самия Аз, а не идва вече от астралното тяло: защото това е характерното на гръцката философия, че в нея за първи път духът се проявяваше от Аза, както той може да се прояви от Аза в напълно прозрачните понятия, които обаче стоят далече от същинския духовен живот. Само че в това отношение гръцкият философ не приличаше на по-новия философ, той още чувствуваше, че мислите произхождат от духовния свят, докато по-

новия философ стана по необходимост един съмняващ се човек, един скептик, защото не чувства вече връзката между мислите и мировите тайни. В по-новото време намаля способността, благодарение на която човекът можеше да каже: "Това, което аз мисля, мисли го мировият Дух в мене". Както аз се опитах да изложа в моята книга "Прагът на духовния свят", човек трябва да стигне до там, да добие отново доверие в мисленето, чрез медитацията; онова доверие за изграждането на понятията и идеите, което на гръцкия философ беше дадено наивно, защото той можеше да счита своите мисли като мисли на мировия Дух. Следователно това, което застана пред човечеството в гръцката философия, беше един вид най-външната кожа на мировия Дух, но то все още беше проникнато от истинския живот на мировия Дух. Това чувстваха хората. Второто нещо, което беше останало от древните времена, беше атавистично, беше едно наследство. И то остана така да се каже в най-ясна форма в пророчеството на сибилите, които от хаоса на техния свят правеха да възкръснат силите на човешката душа, които през втората, третата следатлантска епоха бяха действували по хармоничен начин и които сега /в сибилите/ изнасяха наяве ужасите на духовния свят.

Да вземем една хипотеза, която може би ни е позволена във връзка с разгледания въпрос, хипотезата, която бихме могли да изразим така: Какво би станало, ако на Земята не би дошъл никакъв Христос и никакви гръцки философи? Тогава човечеството би трябвало да върви по-нататък, да съществува по-нататък с това, което би имала като наследство, с това, което в Четвъртата следатлантска епоха беше стигнало до степента на сибилството. Представете си това състояние развито по-нататък в западния свят без Христовия Импулс и без философията и без науката която почива на нея, тогава ще сте поставили пред съзнанието си духовния хаос на запада, това, което би могло да стане без философията и без Христа: това би трябвало да се роди от онова, което беше станало в душите на сибилите. Обаче силите продължават да действуват по-нататък. И когато със средствата на Духовната Наука бихме изпитали тази елементарна сила, с която живеещите в околността на Земята духовни същества се изразяват във вятъра, водата и огъня, и когато изпитаме, как тези същества биха се вгнездили в човешката душа, - когато проверим именно силата, с която духовете на Вятъра, на Огъня, на Водата и на Земята биха завладели душите на хората, тогава бихме получили една представа за това, как действително хармонията и редът са изчезнали от стария начин за познаване на света, който начин съществуваше в Първата, Втората и Третата следатлантска епоха, как обаче *силите* биха останали в човешките души. Човешките души не биха имали вече способността да възстановят действително връзката с *великите явления* на Вселената вътре в

себе си, обаче биха възстановили връзка с духовете на вятъра, на огъня и т.н., а именно с цялото изчадие от призраци и демони, което би се показало развързано от великите мирови връзки. Хората биха изпаднали напълно под властта на духовете на елементите, на стихииите и техните учители биха станали подобни на сибилите и силата би била толкова голяма, че тя би останала днес и до края на земните дни. И ако се запитаме: Благодарение на какво не се случи това? Кой направи тази сила постепенно да отслабне, тази сила, която нагледно живее в сибилите? Тогава трябва да отговорим: *Христос*, който чрез Тайната на Голгота се вля в аурата на Земята и който разруши в човешките души силата на сибилите, премахна от душите силата на сибилите.

И така, заставайки на почвата на Духовната Наука, ние виждаме знаменателния факт, че хората не разбират много нещо от Христовия Импулс с тяхната мъдрост: техните понятия и идеи се оказват почти безсилни. Обаче по отношение на Христовия Импулс въпросът не се касае за това, важното не е това, че той се яви първо в света със своето учение, важен е характерът на фактите, важно е това, което се вля като непосредствен Импулс от Тайната на Голгота. И този факт ние не трябва да търсим само в това, което хората учат, не трябва да го търсим в това, което хората *разбират*, а в това, което става, което става за човешката душа. И, обични антропософски приятели, днес аз исках да изнеса пред Вас едно от делата, борбата на влелия се в аурата на Земята *Христос* против сибилството, този факт исках да Ви представя аз днес.

Така *Христос* трябва да изпълни една служба на съдия. Онези, които бяха разбрали материалистично, че *Христос* дойде отново скоро след своето възкресение, те бяха го разбрали погрешно. Човешките *понятия* от онова време не бяха достатъчни, за да разберат тези неща; обаче в това, което се яви тогава хаотично като идеи относно скорошното второ пришествие на *Христос*, живееше истината, че *Христос* беше се явил скоро, беше се явил на една почва, която, както ще видим утре, подготви външно апостол Павел, но Той се яви преди всичко в областта, която се намира *зад сетивния свят*, на която почва стана борбата между *Христос* и сибилите, една духовна борба. Ние трябва да повдигнем булото, което разпространението на Християнството върху физическото поле ни показва. Зад физическото поле трябва да видим това, да видим онази духовна борба, при която от душите на хората беше прогонено това, което иначе би нараснало с все по-голяма и по-голяма сила именно със своя хаотичен характер. И погрешно разбира този единствен по рода си факт онзи, който не съзира, че чрез това метафизическо дело *Христос* извърши за човечеството нещо извънредно важно, безкрайно важно. Кой обаче можа да стори поне нещо, даже много за разбирането? Онези, които

бяха надарени от духовния свят с определено вдъхновение или откровение, онези, които написаха Евангелията и апостол *Павел*. Ние ще имаме да оценим от други страни също явлението на евангелистите. Сега обаче ще можем да обгърнем с поглед, как един вид апостол Павел стои сред един свят, в който става нещо също и без словото, без това, което той можа да допринесе със своите мощни и пламенни слова за разбирането на Голготската Тайна. Но все пак - позволете ми да изкажа това като заключение на днешната сказка - ние имаме едно чувство по отношение на апостол Павла, именно когато обгърнем с поглед това явление, което бе охарактеризирано сега като борба на *Христос* със сибилите, ние имаме по отношение на апостол Павла едно чувство, което бих могъл да резюмирам в думите: При апостол Павла всичко се явява така, като че между неговите думи се крие нещо много повече от това, което първо прочитаме; като че силата, която премина върху него от явлението пред Дамаск, се изрази чрез него и като че чрез него в човечеството прониква един тон, който е противоположен на пророческия тон на сибилите; като че при него се продължи нещо от тона на древните пророци, които Микеланджело изобрази така красиво в своите фигури. Сибилите имаха нещо, казах аз, което изхождаше от стихииите на Земята, което не би могло да съществува в тях, ако не им бяха говорили земните духове на стихииите. При апостол Павла съществува нещо подобно, нещо, което, за отбелязване, беше забелязала също официалната наука, обаче напълно екзотерично, което обаче, бихме могли да кажем, действително ни довежда пред един свят на учудването, когато го разглеждаме в светлината на Духовната Наука. Апостол Павел също е черпил по определен начин от естеството на земните стихии, обаче от една своеобразна област на земните стихии. И самопонятно ние можем да разберем много добре апостол Павла богословски-рационалистично-абстрактно, когато не вземем под внимание това, което сега искам да кажа, което не може да бъде обяснено от официалната наука; можем да го тълкуваме много добре, когато искаме да разберем апостол Павла от гледна точка на рационалността. Обаче ако искаме да разберем, какво е живяло духовно в апостол Павла, във и между неговите думи, ако искаме да разберем, защо чрез неговите думи чувствуваме нещо подобно както в пророчествата на сибилите, но при него изхождаше от един добър елемент, от една добра стихия на земното развитие, тогава на вниманието се налага явлението, което дава отговор на въпроса: докъде се простира светът на апостол Павла? Как се разграничава светът на апостол Павла? И странното, което получаваме като отговор, е: Апостол Павел стана велик в целия свят, - който се простира точно до там, до където се простира културата на маслиновото дърво. Аз казвам нещо астрално, зная това; но ние ще видим,

че това странно нещо все пак се разрешава по определен начин, когато утре ще разгледаме по-добре образа на апостол Павла. Земята е пълна с тайни и в географско отношение. И една област на Земята, на която вирее маслиновото дърво, е нещо различно от една друга област, на която вирее дъбът или ясенът. И като физическо същество във физическо въплъщение човекът стои в отношение с духовете на елементите, с духовете на стихииите. Различно шепти и шуми, вълнува се и тъче в света на маслиновото дърво в сравнение с това в света на дъба, явора или на тисовото дърво. И когато искаме да разберем връзката на земната същност със същността на човечеството, тогава не е ненужно, не е безполезно да обърнем вниманието също върху такива своеобразни явления, каквото е това, че апостол Павел се простира на Земята със своето слово до там, до където се простира културата на маслиновото дърво. Светът на апостол Павла е светът на маслиновото дърво.

ЧЕТВЪРТИ ЛАЙТМОТИВ

Трите прониквания на едно същество на висшите йерархии с Христа. /Четири степенни на хармонизирането. /

Тези сказки трябва да бъдат подредени така, че да бъдат засегнати отделни мотиви и след това да извлечем това, което може да доведе с пълно разбиране до тези мотиви... Така аз разгледах като мотив това, което казах за трудното разбиране Съществува на *Христа-Исуса*, след това мотива за симптоматичното устройство на една страна на душевния живот в Четвъртата следатлантска културна епоха в пророчествата на сибилите, и най-после в заключение разгледах темата относно апостол Павла и маслиновото дърво. Аз отново ще се върна към тези лайтмотиви. Обаче ние трябва да се приближим до тези лайтмотиви някак си на кръгове, които лайтмотиви записваме в центъра на тези кръгове. Тогава вече ще стане ясно това, което се разбира с тези мотиви. Днес бих искал да Ви говоря върху някои неща свързани с Христовото Същество като такова. След това ще видим, защо това Същество на *Христа-Исуса* се отразява по определен начин именно в апостол Павла.

От сказки, които изнесох по-рано, знаем, че Христовото Същество може да бъде разбрано, когато проследим развитието на нашата слънчева система в миналото до старото Слънчево съществуване. И при различни случаи, в цикли от сказки, които сега вече са публикувани, бе обърнато вниманието върху това, че имаме работа с едно *висше духовно същество* /нека така го наречем първо/ в лицето на Христовото Същество и че за собственото развитие на това висше духовно Същество е била особено важна епохата на Старото Слънце. Следователно върху това аз не ще се разпростирам вече сега. Искаме просто да насочим нашия поглед върху

Христовото Същество като към едно висше духовно Същество. Но за разбирането на човешкото развитие върху Земята ние се нуждаем още от нещо друго, и видяхме, колко много е необходимо това, защото именно по отношение на определени факти се оказват безсилни понятията и идеите, които в Четвъртата следатлантска културна епоха се стараеха да разберат Съществото на *Христа*-Исуса. Този въпрос възникна особено в първите столетия при гностиците, при апостолските отци, при личностите, които дадоха повод за основаването на Християнството в една или друга форма, този въпрос постоянно и постоянно възникваше при тях: Какво е отношението на Христовото Същество към съществото на Исуса?

Ние вече знаем, че трябва да различаваме две момчета Исус, които са израснали в онова време. Ние не ще се занимаваме по-нататък в тази връзка с едното момче Исус, защото то е лесно разбираемо за нас от наши те антропософски предпоставки. Мисълта ми е за Исуса, в който живееше Азът на *Заратустра*. Тук имаме работа с едно човешко същество, което беше достигнало вече една висока степен на развитието още във Втората следатлантска културна епоха /в Древно-персийската епоха/ и което тогава основа именно духовното течение на Заратустра и след това живя по-нататък; това същество отново се въплъти в момчето Исус от Соломоновата линия и до 12-годишната възраст мина през едно такова развитие, през което можеше да мине един толкова висок Аз в това време на въплъщението в човечеството. Знаем по-нататък, че този Аз на Заратустра премина в тялото на другото момче Исус, на онова момче Исус, чието същество проблясва в Евангелието на Лука, в така нареченото Натаново момче Исус.

Нека разгледаме малко това Натаново момче Исус. Аз вече обърнах вниманието върху това, че в това момче Исус нямаме работа с едно човешко същество, каквито са другите човешки същества, в строгия смисъл на думата. Ние имаме работа с едно същество, при което не можем да говорим за това, че то е било по-рано въплътено в този или онзи човешки индивид на Земята. *Ние постоянно подчертавахме, че така да се каже от душевното естество, от душата, която дойде от духовните светове на Земята, за да се въплъти и живее в отделните индивидуалности на земята, остана нещо в духовния свят, и че това, което стана по този начин, се яви в Натановото момче Исус.* Така че за това Натаново момче Исус не можем да кажем, че в него живее един такъв Аз както в другите човещи, който минавайки през предшествувачи въплъщения се е развил по определен начин. За това Натаново момче Исус не трябва да приемем/това може да се види от моето описание в "Тайната Наука"/, че

то е ходило по-рано по Земята като човек. Сега възниква само въпросът: Било ли е това същество, което искаме да наричаме просто Исус от Назарет, било ли е това същество по-рано в някаква връзка с развитието на Земята? С развитието на Земята са свързани не само онези същества и сили, които се въплъщават на самата Земя, а също духовни същества /*Виж "Духовното ръководство на човека и човечеството" от Р. Щайнер/ и сили, които принадлежат на висшите йерархии. Като казваме, че от *душевното естество, от душевната субстанция, която след това се разпредели в отделни човешки души, остана нещо в духовния свят, което след това се роди така да се каже в Натановото момче Исус, с това не казваме, че това същество не се е намирало по-рано в някакво отношение с развитието на Земята.* Само че то не беше дошло в отношение с развитието на Земята и човечеството така, че да е ходило по-рано като човек по Земята. Как трябва да си представим отношение то на това същество с развитието на Земята? Когато обгърнем с поглед развитието на това Натаново момче Исус, ние трябва да го търсим не сред това, което може да ни предложи физическото развитие на Земята, а трябва да го търсим в духовните царства, в онова, което не е било по-рано земно. И тук за наблюдението, за което често говорих, за ясновидското наблюдение, се установява следното: Нека си припомним това, което е описано в "Тайната Наука", как в Лемурийската епоха, с изключение на една главна двойка на човечеството /която Библията нарича Адам и Ева, бележка на преводача/, душите постепенно слязоха от другите планети и през време на Атлантската епоха се въплътиха в човешки тела. Следователно ние трябва да разглеждаме развитието на Земята така, че от забикалящия Земята космически свят слизат човешките души и започват отново тяхното земно развитие в различни моменти. Знаем, че преди Лемурийската епоха човешките души се бяха оттеглили на планетите на нашата слънчева система. Но сега знаем също, че това развитие на Земята, в което трябваше отново да влязат човешките души, беше изложена на нападенията на Луцифер, а по-късно и на тези на Ариман*/. Така човешките души трябваше да живеят в тела, в които в течение на земното развитие бяха изложени на нападенията на Луцифер и на Ариман. Ако по-на татък не би настъпило нищо друго освен това, че човешките души отново слязоха от тяхното планетарно съществуване и след това бяха изложени на влиянията на Луцифер и Ариман, тогава с тези човеци на Земята, така както те минават през техните въплъщения, би се случило нещо, което аз не посочих в книгата "Тайната Наука", защото не всичко може да бъде казано открито в настоящето: тогава тези човеци, както те слизаха от планетите и трябваше да */ Виж също: "Луциферическото и Ариманическото естество в отношение с човека. Философско-антропо-

софско Издателство, Гьотеанум./ облекат физически тела бяха изложени на определена опасност в *развитието на техните сетива*. Не трябва да си представяме, че работата е вървяла така просто, а именно тези човешки души да слязат от тяхното пребиваване в планетите на Земята, да облекат човешки тела и тогава всичко да бъде в ред. Поради това, че в тях царуваше луциферическият и ариманическият принцип, тези човешки тела бяха устроени така, че човеците да могат да поемат онова развитие, което след това те действително поеха. Ако тези души биха влезли в земните тела така, че да използват силите, които тези земни тела им предлагаха по отношение на сетивата, тогава човешките души биха имали техните сетива в едно особено състояние, те би трябвало да използват тези сетива по един своеобразен начин, а именно по един начин, който в същност не би бил възможен за човеците. Искам да обясня това положение чрез следното. При влизането на душите в човешките тела окото например би получило впечатление от един цвят не само така, то би било засегнато не само така, че да възприеме цвета, както по-късно виждаше цветовете; а от една страна окото би било впечатлено така, че би се почувствувало проникнато от блаженство, пронизано от едно много силно чувство на удоволствие. Окото формално би горяло от удоволствие при един цвят, а при някой цвят би било проникнато от една извънредно силно антипатия против този цвят, би било засегнато болезнено от него. Следователно чрез това, което съществуваше благодарение на луциферическото и ариманическото влияния, не бяха възможни тела, сетивата на които да могат да дадат на слизащите сега от планетите души подходящи места за пребиваване. Човеците биха били измъчвани от антипатията и симпатията на техните сетива, те би трябвало да ходят през света така, че постоянно да изпитват едно неудържимо блаженство, една неудържима симпатия или да бъдат измъчвани страшно от антипатия, според това, дали биха виждали един или друг цвят. Те биха били ощастливи или страшно болезнено отблъсквани. Така беше заложена цялата еволюция, така действуваха върху Земята космическите сили, че сетивата биха били образувани и развити по такъв начин. Всяко гледане на света с определено спокойно състояние, с определена спокойна мъдрост, би било невъзможно. В космическите сили трябваше да настъпи една промяна, сили, които се вливаха на Земята от заобикалящия космически свят и изграждаха сетивата на човешките тела; в духовния свят трябваше да стане нещо, което да въздейства така, че космическите сили да не действуват върху тези сетива изграждайки ги само като органи на антипатията и симпатията, защото такива биха станали те под влиянието на Луцифер и Ариман. Поради тази причина стана следното: Онова същество, за което сега казахме, че отначало то не избра пътя от планетите

към Земята, а е останало в духовните светове, онова същество, което по-късно се яви на Земята като Натаново момче Исус, което следователно беше останало временно в духовните светове в древните времена, това същество реши /ако можем да употребим този израз, естествено всички тези изрази са взети от земния човешки език и не предават напълно това, което искаме да кажем/ - следователно то реши тогава, когато още се намираше в света на висшите йерархии, да мине през едно такова развитие, което да го направи способно да бъде проникнато известно време в духовния свят от *Христовото Същество*. Следователно ние имаме работа не с един човек, а с едно свръхчовешко същество - ако можем да кажем така -, което живееше в духовния свят, което чуваше така да се каже бедствието и стенанието на човешката система на сетивата молеца за помощ, от духовните светове, и което чрез това, което чувствуваше слушайки този ридяещ вик за помощ, стана способно да бъде проникнато от Христовото Същество.

Чрез това, обични антропософски приятели, съществото, което по-късно се въплъти в Натановото момче Исус, бе така да се каже одухотворено от Христовото Същество и промени космическите сили, които се вливаха на Земята за изграждането на сетивата, промени тези сили така, че човешките сетива станаха от органи само на симпатия и антипатия, превърнаха се в такива органи, които човечеството можеше тогава да използва; така щото човекът можеше да гледа в мъдрост към всички нюанси на сетивното възприятие. Космическите сили, които действаха за изграждането на човешките сетива, биха действували по свършено друг начин, ако не беше станало това събитие, което трябва да търсим далече в миналото, още през Лемурийската епоха. Това събитие стана в духовния свят. Положението беше такова, че това същество, което после се роди като Натаново момче Исус, тогава обитаваше - ако можем да употребим този израз - на Слънцето и че при чуване на току що спомнатия вик на стенания - ако отново можем да употребим този израз - изживя в себе си нещо, което направи възможно то да бъде проникнато от Духа на Слънцето; да бъде проникнато така, че действието на Слънцето да бъде смекчено по начин, щото човешките сетивни органи, които са резултат главно на това действие на Слънцето, да не станат само органи на симпатията и антипатията.

С това, обични приятели, ние засягаме действително една важна космическа тайна, която ще ни даде възможност да разберем много неща, които са станали по-късно. Сега в човешките сетива можа да настъпи ред и хармония, едно пълно с мъдрост изграждане и развитието можа да продължи известно време по-нататък. По определен начин от човешките

сетива можа да бъде отстранено от горните светове най-лошото действие на Луцифер и Ариман.

По-късно дойде време, то се пада вече в Атлантската епоха - когато стана така, че земните човешки тела не можеха да бъдат един подходящ инструмент за човешките души, ако развитието трябваше да продължи съответно по-нататък. Това, което известно време се беше развило по един използваем начин, а именно човешките *жизнени органи* и техните основни сили, етерното тяло, изпадна в безредие. Защото космическите сили, които действуваха от окръжността на Земята и които имаха задачата да внесат ред именно в тези жизнени органи на човека, в органите на дишането, на кръвообращението и т.н., тези сили се развиха под влиянието на Луцифер и на Ариман така, че жизнените органи не биха станали вече използваеми за човешките същества на Земята. Те биха приели една твърде своеобразна форма. Онези сили именно, които трябва да подържат и снабдяват тези жизнени органи, не идват направо от Слънцето, а от това, което в миналите времена хората наричаха *седемте планети*. Планетните сили действуваха в човека от Космоса.

И необходимо беше сега отново да бъдат смекчени тези космически сили, които обуславяха човешките жизнени органи. Ако развитието би продължило така, както биха го устроили тези космически сили под влиянието на Луцифер и Ариман, би се получило така, че човекът би имал в тези жизнени органи или само органи на алчност, на жажда или органи на отвращение, на погнуса. Например човекът не би могъл само да яде, а при всяко ядене не би могъл да обуздае своята лакомия, своята алчност, би се нахвърлял с необузdana алчност върху яденето или би бил отблъснат от него с ужасно отвращение и погнуса. Всичко това са неща, които ни се разкриват като мирова тайна, първо като космическа тайна, когато се опитаме да проникнем ясновидски в тайните на света.

Отново в самите духовни светове трябваше да стане нещо, за да не настъпи това унищожавашо за човечеството действие. И ето, същото онова същество, което по-късно се роди на Земята като Натаново момче Исус, което, както обяснихме, в по-старо време обитаваше на Слънцето и беше одухотворено там от Христовото Същество, от висшия Дух на Слънцето, това същество тръгна сега от планета на планета, трогнато най-дълбоко от невъзможността развитието на човечеството да върви по-нататък. И това, което то преживя, отново подействува така силно върху него, минавайки последователно от една планета на друга и въплъщавайки се на всяка планета, че в определено време, на Атлантската епоха бе отново проникнато от Христовия Дух. И благодарение на това, което стана сега чрез проникването на същото това същество с Христовия Дух, бе създадена възможността в жизнените органи на човеците да бъде внесе

но смекчаването, умереността; както по-рано сетивните органи получиха спокойната мъдрост, така сега жизнените органи получиха *умереността*. Така щото сега вече хората нямаха нужда, когато дишаха например на едно място, да поемат жадно въздуха, или пък да бъдат отблъснати чрез отвращение и погнуса от друго място, а можеха да живеят в света с умерено настроени органи. Този беше резултатът на одухотворението на това Натаново момче Исус от *Христа* в духовните светове, от вишия Дух на Слънцето. След това по-нататък в развитието на човечеството настъпи едно трето бедствие за човечеството. Без това развитие на човечеството имаше опасност да настъпи едно трето безредие, ако човешките души трябваше да се въплъщават постоянно само в тела, които биха били възможни на Земята. Можем да кажем: До това време ред беше установен главно в човешките физически тела. Чрез двете Христови дела в свръхсетивните светове сетивните органи на човеците бяха устроени така, че човекът можеше да използва по съответен начин тялото. Жизнените органи също бяха устроени така, че човекът можеше да използва по съответен начин тялото. Не бяха устроени обаче хармонични *органите на душата*. В душевните органи на човека би настъпило безредие, ако не би станало по-нататък нищо. Мисълта ми е предимно за мисленето, чувствуването и волението, в тях би настъпило безредие, така че волението /волята/ би смущавало постоянно мисленето, чувствуването и волението и т.н. Хората биха били един вид осъдени на едно постоянно хаотично използване на техните душевни органи, на мисленето, чувствуването и волението. Те биха станали или буйствуващи, беснеещи чрез една прекалено силна проява на волята или помрачени чрез едно задържано чувствуване или хора с бегли идеи чрез едно хипертрофирано мислене. Тази беше третата опасност, на която бяха изложени по определен начин хората на Земята. Но и това, което влага ред в тези три душевни способности - мисленето, чувствуването и волението -, се упражнява от Космоса, от силите идващи от окръжността на Земята; защото самата Земя е арената за влагане ред в човешкия Аз. Съответното съвместно действие на трите душевни способности, на мисленето, чувствуването и волението, трябва да бъде подредено; сега обаче не действуват от всички планети, а само от *Слънцето, Луната и Земята*, така щото чрез съответното съвместно действие от Слънцето, Луната и Земята, когато това действие е хармонично, в човека също се залага едно хармонично съвместно действие на Мисленето, чувствуването и волението. И по отношение на тези три душевни способности на човека трябваше да бъде създадена помощ от духовния свят. И сега онова същество, което по-късно се роди като Натаново момче Исус, прие една такава космическа душевна форма, че неговият живот не беше нито на Слънцето,

нито на Луната, нито на Земята, а то живееше един вид описвайки кръгове около Земята, като чувствуваше зависимо от влиянията на Слънцето, Луната и Земята. Влиянията на Земята му идваха отдолу нагоре, а тези на Слънцето и Луната отгоре надолу. Ясновидското съзнание вижда всъщност това същество - ако мога да се изразя така - в цветущото време на неговото развитие в същата сфера, в която Луната се върти около Земята. Следователно аз не мога да кажа точно: влиянието на Луната идваше от горе, а то идваше в същност от мястото, където *се намираще това същото същество*, този предиземен Натанов Исус. То отново чуваше като отчаян вик това, което мисленето, чувствуването и волението на хората биха станали и се стремеше да чувствува, да се проникне напълно от чувството за тази трагичност на човешкото развитие, на развитието на цялото човечество. С това обаче то отново призова при себе си висшия Слънчев Дух, който слезе сега отново при него, одухотворявайки го за трети път. Така щото в космическите висини, вън от Земята, имаме едно трето проникване на това Натаново момче Исус с висшия слънчев Дух, който наричаме *Христос*.

Сега аз ще Ви опиша малко по друг начин това, което стана чрез това трето душевно проникване - така бих могъл отново да го нарека, това събитие -, ще го опиша различно от първите два вида. Това, което стана в три редуващи се степени - можем да кажем - на духовното, ако щете небесно развитие, то се отрази след това в различните светогледи на следатлантските народи. Всичко това продължи да действа по-нататък; фактът, че Христовото Същество проникна веднъж със своя Дух онова същество, което по-късно се роди като Натаново момче Исус, още в древната Лемурийска епоха, произведе по-нататък своите действия; тези действия останаха така да се каже като действие на Слънцето. И посвещението на Заратустра се състоеше в това, че той почувствува *действието на Слънцето* пропито това, което беше станало, от въздействията на това събитие. Чрез това се роди учението на Заратустра, което един вид проектира, откри в неговата душа това, което беше станало в прадревни времена. Третата следатлантска културна епоха, която наричаме Египто-халдейска епоха, се роди отчасти чрез това, че в душите на хората се отразиха, че душите още изживяха вътрешно въздействията, които бяха се родили чрез това, че Духът на Слънцето беше проникнал, беше изпълнил душата на съществото, което след това се роди като Натанов Исус, когато то извърши своята обиколка из планетите. Благодарение на това се роди науката на *планетарните действия*, която имаме пред нас в халдейската астрология, за която днес хората имат твърде малко понятия. В Третата следатлантска културна епоха, следователно при Египетските и Халдейските народи се разви онова звездно служене, което е познато

външно; то се роди чрез това, че в по-късно време изпрати своите лъчи онова, което бе смекчено в действията на планетите.

И още по-късно, в Четвъртата следатлантска културна епоха гръцкият народ възприе отражението на *планетните духове*, които се родиха чрез това, че проникнатото от *Христос* същество обходи всички планети, като на всяка планета стана това или онова същество. На Юпитер то стана онова същество, което по-късно гърците нарекоха *Зевс*; на Марс то стана онова същество, което те по-късно нарекоха Марс; на Меркурий то стана онова същество, което гърците нарекоха *Меркурий*. *В гръцките богове на планетите се отразява после това, което Христос-Исус направи от различните същества, които бяха проникнати от луциферическия и ариманическият принцип*. Когато гъркът поглеждаше нагоре към небето на своите богове, той имаше отсенките и отраженията на действието на *Христа-Исуса* върху различните планети с много други неща, които аз вече описах по-рано.

Към това се прибави като трето нещо отблясъкът, отсянката на това, което съществото Исус изживя със Слънцето, Луната и Земята още като свръхземно същество в древни времена /в по-късните времена на Атлантида/. Ако искаме да охарактеризираме това, можем да кажем: *Христос* се вдушеви /както бихме казали "се въплъти"/ в едно ангелско същество. Както казваме за *Христос*: той се въплъти в Исуса от Назарет, така сега казваме за това събитие станало в духовните светове: *Христос* се вдушеви в едно подобно на ангелите същество, което действа така, че мисленето, чувствуването и волението протичат в ред и хармония. Това беше едно важно събитие, защото за развитието на човечеството то беше едно още младо събитие: то доведе в ред душевното развитие на човечеството. Докато двете по-предни Христови събития бяха довели в ред повече телесното устройство и свързаното с живота устройство на човечеството на Земята, какво трябваше да стане в свръхземните светове за този трети факт? Ние ще познаем този трети факт, когато - за улеснение на Вашата представа - го потърсим в неговото отражение в гръцката митология. Защото точно както планетните духове се проектират в гръцката митология в боговете Зевс, Марс, Меркурий, Венера /Афродита/, Хронос и т.н., така също се отрази третото космическо събитие не само в гръцката митология, а и в митологиите на най-различните народи. Както се отрази, това можем да разберем, когато сравним това, което се е отразило, с огледалния образ: това, което стана във в Космоса, с това, което след това се получи като едно последствие в Гърция. Какво стана там горе в Космоса? Трябваше да бъде изхвърлено нещо, което би ровило хаотично в човешката душа; това трябваше да бъде победено. Проникнато от *Христос* ангелско същество трябваше да извърши делото да

изхвърли от човешката душа, да победи в човешката душа това, което трябваше да бъде отстранено от човешката душа, за да може да съществува ред и хармония в мисленето, чувствуването и волението. В човешката душа трябваше да бъде победено това, което би произвело в нея хаос, безредие; то трябваше да бъде изхвърлено. И така пред нас се явява образът - нека си го представим живо пред очите на нашата душа - образът на едно ангелско същество, което се намира още в духовните светове, което по-късно се ражда като момчето Исус, като Натановото момче Исус: това същество ни се явява проникнато от Христовото Същество и ставащо чрез това способно да изхвърли от мисленето, чувствуването и волението онова, което бушува в душата като змеят и би внесло хаос в нейните способности. Споменът за това царува във всички образи, които се явяват в човешките култури като св. Георги, който побеждава змея. Свети Георги със змея отразява онова свръхземно събитие, при което *Христос* беше проникнал Исуса и го беше направил способен да изхвърли змея от човешката душевна природа. Това беше едно важно дело, което беше станало възможно само чрез помощта на *Христа* в Исуса /преди неговото раждане на Земята/, в това ангелско същество. Защото това ангелско същество трябваше фактически да се съедини с природата на змея, трябваше един вид да приеме формата на змея, за да задържи змея от човешката душа, то трябваше да действа в змея, така че змеят бе облагороден, той бе доведен от хаоса в един вид хармония. Възпитанието, *опитомяването на змея*, тази е по-нататъшната задача на това същество. И така стана, че змеят беше наистина деен, но чрез това, че в него бе влято действието, което излизаше от описаното същество, този змей стана носител на много откровения, които проявиха техните влияния в земните култури на цялото следатлантско развитие. Вместо хаосът на змея да се яви в бушувашите хора или в тези със затъмнено съзнание, яви се първичната мъдрост на следатлантската епоха. *Христос*-Исус използва един вид кръвта на змея, за да проникне с нейната помощ в човешката кръв и по този начин човекът да стане носител на божествената Мъдрост. В отражението на гръцката митология ние срещаме това в значителен размер също и екзотерично от 9-то предхристиянско столетие. Своеобразно е, как за гръцкото схващане измежду другите образи на боговете израства *един* образ на бог. Ние знаем добре: тези гърци са се кланяли на различни богове. Тези богове бяха отсенките, проекциите на същества, които се бяха родили при минаването на по-късния Натанов Исус, носещ *Христа* в себе си, през различните планети на нашата слънчева система. Те са ги виждали така, че когато насочваха поглед нагоре в космическите далечини, когато пронизваха с погледа си светлинния етер, с право приписваха на Зевса /Юпитер/ произхода - не

външния произход, а действителния духовен, вътрешен произход -, говорейки тогава за Зевса. Така говореха те за Атина Палада, за Артемида, за различните планетни богове, които бяха от сенки на това, за което ние говорихме. Обаче от тези възгледи изникна над другите образи на боговете *един* образ: образът на *Аполон*. Този образ на Аполон израсна по своеобразен начин. Какво виждаха гърците в техния Аполон?

Ние се научаваме да го познаваме, когато насочим погледа към Парнаса и към Касталския извор. На запад от този извор се разкриваше една земна пропаст, над тази пропаст гърците построиха един храм. Защо?

По-рано от земната пропаст се издигаха пари, които, когато въздушните течения бяха правилни, се увиваха фактически като извивки на змия, като един змей около планината. И гърците си представяха Аполона, как той изпраща своите стрели срещу змея, който се издига като буйни пари от земната пропаст. Тук пред нас застава в образа на гръцкия Аполон християнският св. Георги изпращайки своите стрели срещу змея. Св. Георги е една земна отсенка на гръцкия Аполон. И когато Аполон победи змея, така наречения от тях змей Питон, там бе построен един храм и вместо Питона ние виждаме, как парите отиват в душата на Пития, как гърците си представят, че в тези диви змееви пари живее Аполон, който им прави предсказания чрез оракула от устата на Пития. И гърците, този себесъзнателен народ, се изкачват по стъпалата, на които са се подготвили душевно, и приемат това, което Аполон има да им каже чрез Пития, която е проникната от парите на змея: т.е. в кръвта на змея живее Аполон и пропива хората с мъдрост, която те черпят при Касталския извор. И това място става сборно място за най-свещените игри и празници.

А защо Аполон може това? Що е Аполон? Той върши това, което прави да се издига от кръвта на змея като мъдрост, само от пролетта до есента. При настъпването на есента Аполон отпътува за своята прадревна родина, на север, към хиперборейската страна. Чествуват се празници като празници на сбогуване, защото Аполон отпътува за хиперборейската страна. На пролет той отново бива посрещнат, когато се завръща от север. В това пътуване на Аполон към север царува една дълбока мъдрост. Физическото Слънце отива на юг; в духовната област става винаги противоположното. С това се показва, че Аполон има връзка със Слънцето. Аполон е ангелското същество, за което говорихме: една отсенка, една проекция в душата на гърците на това ангелско същество, което в действителност беше действувало в края на Атлантската епоха, бидейки проникнато от *Христос*. Проекцията, отсенката в гръцката душа на проникнатото от *Христос* ангелско същество е Аполон, който говори мъдрост от устата на Пития. И какво се съдържаеше за гърците в тази мъдрост на Аполона! Един вид всичко, което ги определяше в най-важните случаи

да извършат това или онова. Постоянно при трудните случаи гърците отиваха, добре подготвени душевно, при Аполона и слушаха чрез устата на Пития предсказанията, чрез устата на тази Пития, която беше подбудена от парите, в които живееше Аполон. И *Асклепиос*, лечителят, беше за гърците син на Аполона. Богът-лечител беше Аполон: "Лечител". Смекчението на онзи ангел, в когото някога се намираше *Христос*, е на Земята Лечи тел или един Лечител за Земята. Защото Аполон не е бил никога един физически въплътен образ, а действуваше чрез елементите, чрез стихииите на Земята.

И Аполон е бог на музите, преди всичко бог на песента и на музикалното изкуство. Защо той е това? Защото чрез това, което царува в песента, в свиренето на струни, той внася ред в действащото иначе безредие в мисленето, чувствуването и волението. Трябва винаги да помним, че при Аполон това е проекция на онова, което беше станало в края на Атлантската епоха. Тогава от духовните висини действително действуваше в човешката душа нещо, което прозвуча като слабо ехо в музикалното изкуство, което гърците култивираха под закрилата на бога Аполон. За гърците музикалното изкуство беше, съзнателно за тях, като един земен отзвук на онова древно изкуство, което развиваше в небесните висини, за хармонизирането на мисленето, чувствуването и волението, съществуващото, ангелското същество, което беше проникнато от *Христос*. Те не са изразили това, за което се е касало, то беше познато само в техните мистерии -, но при гърците беше така, че те си казваха в мистерииите на Аполон: Някога едно висше божествено Същество проникна едно същество от йерархията на Ангелите. Това внесе хармония в мисленето, чувствуването и волението. И един отблясък на това е музикалното изкуство, особено аполоновото изкуство, онова музикално изкуство например, което се разлива чрез струнните звуци. Гърците не считаха като аполоново изкуство онова, което се проявяваше чрез свирка или чрез духови инструменти. Онова, което по-малко апелира към стихииите отколкото духовите инструменти, което изисква така да се каже най-много маневриране от страна на човека, на кратко казано, което звучи в струните на Аполон, на него гърците приписваха онова музикално въздействие, което поставя душата в хармония. А за хората, които нямаха склонност, които не ценяха достатъчно музикалното изкуство на Аполон, за тях гърците, имайки в съзнанието всичко онова, което обяснихме, че те действително показват върху тяхното външно тяло един признак изразяващ тяхната тъпота относно аполоновия принцип. За гърците такива хора показваха върху своето външно тяло, как те са изостанали назад атавистично на една предишна степен на развитието. Знаменателно е, че когато се роди един мъж с особено дълги уши - това беше цар Мидас -,

гърците казаха: Раждайки се този човек получи магарешки уши. Понеже преди да се роди на Земята този човек не се е отдал по един правилен на чин на въздействията, които някога дойдоха в света чрез онова ангелско същество, което беше проникнато от *Христос*, затова, казаха те, той има магарешки уши и в резултат на това той предпочиташе духовите инструменти пред струнните. И когато веднъж се роди едно дете, което нямаше така да се каже никаква кожа, което се роди без кожа, - то беше познато в митологията под името на одрания Марсиас -, тогава те казаха: Този човек се роди така, защото преди раждането не се е вслушал в това, което изхождаше от подобното на ангел същество. Така се представят нещата за окултното наблюдение. За окултното наблюдение Марсиас не е бил одран когато е бил на Земята в живо тяло, а той така се е родил. Това, което е престъпил, той го е престъпил преди своето раждане. Много градове, които гърците бяха основали като колонии, и носят името Аполония, защото хората черпеха съвети от Пития, дали трябва да основат колонии тук или там. Гърците държаха на свободата на своите градове, поради което нямаша една единна държава, а имаха идеалното единство, което им беше дадено чрез техния бог Аполон, за който те по-късно основаха един вид съюз на градовете. Ние виждаме, как в бога, който гърците наричаха Аполон, те почитаха съществото, за което ние току що говорихме. И бихме могли да кажем: В това, което действително отговаря на Аполон в края на Атлантската епоха, в него беше "вдушевано" Христовото Същество. И когато задаваме въпроса: Що е действително Аполон? Не неговият сянков образ, който гърците почитаха след това, а що е всъщност Аполон? Като свръхземно същество той е онова Същество, което разля от висшите светове целебните сили за душата, парализирайки луциферическите и ариманически същества. Това произведе също в човешкото тяло едно съвместно действие на мозъка, дишането, белите дробове с гръкляна /ларинкса/ и сърцето, както това се изразява в прожекцията на това съвместно действие в песента. Защото правилното съвместно действие на мозъка, дишането и органите на говора и сърцето, е телесният израз за правилното действие, за хармоничното действие на мисленето, чувствуването и волението. Лечителят, свръхсетивният лечител е Аполон. Ние видяхме трите степени на неговото развитие и лечителят, който стои на основата на Аполон, *се роди на земята и хората го наричат Исус*, т.е. преведено на нашия език "Лекуващият чрез Бога". Това е Натановото момче Исус, лекуващият чрез Бога, *Иехошуа- Исус*.

Сега той се подготвя за своята четвърта степен, узрява за тази четвърта степен, да бъде проникнат от Христовото Същество, от Аза. Това става чрез Тайната на Голгота. Защото онези човешки души, които

се бяха родили преди Тайната на Голгота, не биха намерили в следващите времена тела на Земята, в които да могат да се възплътят така, че силата на Аза да може да се изрази по съответния начин, ако не би станала Тайната на Голгота, ако сега едно същество, - същото същество, което проследихме през космическите времена, не би било проникнато от Христовото Същество. Азът стигна до най-високо развитие в Заратустра. Никога душите, които бяха стигнали до развитието на Аза, не биха могли да намерят от ново земни тела, които да бъдат подходящи за развитието, ако не беше станала Тайната на Голгота. Сега ние имаме четирите степени на хармонизирането: хармонизиране на живота на сетивата, хармонизирането на жизнените органи, хармонизирането на мисленето, чувствуването и волението и хармонизирането на Аза, като последното стана чрез Тайната на Голгота. Сега, обични приятели, имате отношенията между съществото, което се роди като Натаново момче Исус, и Христовото Същество. Вие имате начина, по който бе подготвено това отношение. И сега е възможно чрез това, което днес може да се разкрие в истинската *Антропософия*, да бъде разбрана тази форма на съвместно действие на Христовото Същество с човешкото същество на Натановия Исус. Това стана възможно за нас. И от това ще зависи един здрав духовен живот в бъдещето, че все повече и повече на хората ще бъде възможно да разберат това, което мисловният и идеен живот на епохата, в която стана Тайната на Голгота, се оказа неспособен да разбере.

Последствия на троичното Христово Събитие в следатлантското време. /Хронология - Астрология - Метеорология/. Геологическият елемент пророците.

По какъв начин беше подготвено това, което трябваше да стане за развитието на човечеството чрез Тайната на Голгота, за това ние говорихме вчера. Ние говорихме за трите прониквания на едно Същество на висшите йерархии с *Христос* и в чудесното гръцко явление на Аполон имаме и намерихме отзвука на това, което стана в края на Атлантската епоха, като едно далече стоящо в миналото предварително възвестява не на Тайната на Голгота.

Сега нашата задача ще бъде да потърсим, по какъв начин е действувало това, което проникна следователно в развитието на човечеството. За целта ще бъде необходимо, да охарактеризираме първо основния характер на светогледите, които се появиха в Следатлантската епоха като последствия на това троично Христово събитие, което според нашето вчерашно описание приключи в края на Атлантската епоха. Нека се опитаме да се задълбочим в основния характер на светогледите, които се ро-

диха в Следатлантската епоха. Те се родиха така, че в това, което човешката душа стана чрез всичко, което вчера Ви разказах, нещо оказва своето последствие. Тези следатлантски светогледи са отражения на това троично Христово събитие в следатлантските човешки души. Достатъчно е от тази гледна точка да кажем само малко думи върху първата Следатлантска културна епоха. Ние често пъти охарактеризирахме тази епоха от други гледни точки; тук трябва да кажем само, че относно духовността тя беше до сега най-висшата следатлантска културна епоха, но че тя прие още нещо в душите на свещените Риши и техните последователи, което така да се каже беше по-малко проникнато от онези мистерии, за които аз вчера говорих.

Първият следатлантски светоглед, който срещаме като едно непосредствено действие на троичното Христово събитие, това е светогледът, който се роди чрез импулсите на *Заратустра*. Сега аз трябва да изтъкна тук, че ще трябва да използвам думи, които така, както те днес се употребяват звучат абстрактно и сухо, даже педантично. Но колкото и много да търсим в обикновения земен език, ние не ще намерим първо други думи, които да можем да използваме за целта. И така бих искал да апелiram към Вашите души да разбират под думите, които сега ще употребя, нещо много по-духовно от това, което днес сухата наука разбира под тези думи. От гледната точка, която имам предвид тук, аз бих нарекъл светогледа на Заратустра един светоглед на "Хронологията". Над двете същества Аура-Маздао и Ариман светогледът на Заратустра вижда действието на Времето - *Зерван* - *Акарана*. Обаче не действието на абстрактното време, както ние го схващаме днес, а на *времето* като нещо живо, схващано като едно надлично Същество. Светогледът на Заратустра счита това, което ние схващаме с думата време, така, че от това Същество изхождат Управителите на Времето; това са първо онези Същества, които са символизирани в мировото пространство чрез зодиакалните знаци, *Амшаспадите*. Те са шест на брой, или ако прибавим към тях и техните антиподи, можем да кажем - дванадесет на брой и регулират. И *звездите*, които са подчинени на Амшаспадите и са 26 до 31 на брой. Изедите са същества от по-нисш ранг и са служители на висшите Същества на Времето; те регулират дните в месеца. Съзнанието на Заратустра виждаше онази чудесна хармония, която действа в света чрез сили и която се символизира в числото чрез всички отношения и комбинации, които се получават чрез 28 до 31 към 12. Съзнанието на Заратустра виждаше всичко това, което един вид се разлива и се вълнува в света чрез това, че във великия миров оркестър инструментите съзвучат в тези числени отношения. Това светогледът на Заратустра считаше като внасящия ред и хармонизиращия принцип на мировия ред. Аз бих искал само

да посоча тези отношения. И понеже това е така, понеже в това, което твори и в творенето същевременно "консумира", което приема в себе си възгледите на света или по-добре казано вижданията на света, един вид храносмилайки ги духовно и пренасяйки ги на други степени, - понеже светогледът на Заратустра вижда във "Времето" нещо живо, нещо над лично, ние трябва, одухотворявайки тази дума, да наречем този светоглед "Хронология", при което трябва да мислим същевременно за бога Хронос, за Регента на Времето.

След това идваме в Третата следатлантска културна епоха, която още вчера охарактеризирахме като онази епоха, в която душите бяха подбудени да усвояват знание чрез силови същества, които блестяха от звездите, в която хората виждаха не само мировата тайна в царуващите в свръхсетивната област отношения на Времето, а в която хората проникнаха в сетивното битие, в сетивното съществуване и в сетивното битие, в движението на звездите и в писменността, която те записваха в мировото пространство, виждаха хармонизиращото, мелодизиращото естество на мировия процес. Този светоглед аз бих могъл да нарека "Астрология". Хронологията бе последвана от Астрологията. И всичко, което разкрива истинската Хронология на Заратустризма, което разкрива истинската Астрология на египетските и халдейските мистерии, всичко това беше подбудено чрез троичното дело на *Христос* преди великата атлантска катастрофа. А какво последва в Гръцката или в Гръцко-латинската културна епоха? Това, което сега ще кажа, важи не само за гърците и за римляните, а също и за останалите области на Европа. Вчера аз се опитах да го обясня само при един отделен случай, но то важи така да се каже за целия западен свят. Ние можем още веднъж да на сочим нашия поглед в миналото и да видим, как гъркът почиташе Аполона, този отблясък на Натановото момче Исус, но както то беше още в края на Атлантската епоха. Ние казахме: Аполон идваше при Делфийския Оракул от страната на Хипербореите, от север. Чрез устата на Пития той казваше най-важното, което гъркът искаше да чуе, през време на лятото. През есента той отново се връщаше в страната на Хипербореите. Ние свързахме това движение на Аполона с движението на Слънцето; но понеже духовното Слънце е това, което говори чрез Аполона, когато физическото Слънце отива към юг, той отива към север. Митовете се оказват изпълнени с безкрайна мъдрост, когато ги разглеждаме в светлината на истинския Окултизъм. И въпреки това не погледът към звездите беше това, което за гърка символизираше Аполона: гъркът не гледаше всъщност към Слънцето, когато се кланяше на Аполон, като към неговия външен звезден символ; Аполон е бог на Слънцето не в смисъла, че външното Слънце би било негов символ - за целта гъркът имаше своя *Хелиос*; той

регулираше движението на Слънцето на небето. Слънцето не действа за нашето земно съществуване, даже когато имаме предвид физическото, то не действа така, че върху човека да се отразява само това, което се разлива направо чрез слънчевите лъчи, а действа първо върху въздуха и водата, във водните пари, също в парите, за които казахме, че те са се издигали от пропастта на Каскалския извор и са обвивали като змей съседната планина и че този змей е бил убит от гръцкия свети Георги. Слънцето действа във всички елементи /стихии/ и след като е проникнало, след като е инжектирало земните елементи, то действа от тези елементи върху хората, един вид чрез служителите, които ние наричаме духове на елементите, и живеейки в елементите действа Духът на Слънцето. И това действие гъркът виждаше в своя Аполон.

За него Аполон беше богът на Слънцето, - не този, който като Хелиос караше слънчевата колесница по небето и регулираше времената на дните -, а насочвайки поглед към Аполона гъркът виждаше слънчевите действия на атмосферата. Това, което е действие на Слънцето, него считаше той за Аполон, като считаше това действие духовно. И така беше при много богове и духовни Същества, които намираме на запад. Достатъчно е само да посочим Вотана - и бих могъл да посочи още много други -, който свисти във въздуха, в бурята, и неговата дива войска. Какъв беше в тази Четвърта следатлантска епоха светогледът, какво беше станал този светоглед под влиянието на троичното дело на *Христос*, като един отзвук на това дело? Аз отново трябва да употребя една педантична дума, която се е превърнала в нещо сухо. Астрологията бе последвана от "*Метеорологията*". Хронология, Астрология, Метеорология! Само че ние трябва да свържем "логия"-та с Логоса. Но през време, когато всичко това настъпи в западния свят, в цялата следатлантска култура се вля нещо друго, което беше един отзвук на троичното Христово дело от една свършено друга страна. И това четвърто нещо, което стана успоредно на другите, което стана наред с Метеорологията на Четвъртата следатлантска епоха, беше нещо, което аз отново трябва да назова с една суха педантична дума - но отново Ви моля да свържете "логия"-та с Логоса - това стана "Геология". Къде срещаме ние "Геологията"?

Ние никога не ще разберем истинските тайни на древно-еврейското културно развитие, ако не го вземем в смисъла като Геология, като искаме сега да го разгледаме като Геология. Пак застава срещу нас броят на Елохимите, как застава срещу нас богът Яхве? Той застава срещу нас така, че иска да създаде човека от това, което е взето от самата Земя. Той иска да облече с една нова дреха, със земната дреха това, което е дошло от миналите времена, от стария Сатурн, от старото Слънце и от старата Луна. Яхве е именно богът, който формира човека от земята, от пръстта,

т.е. от силите, от елементите на Земята. Ето защо древно-еврейската мъдрост като почитаща бога Яхве трябваше да стане Геология. И учението за човека, който е формиран от земята, е Геология. Когато ни се назовава името на първия човек, не ни ли се назовава веднага геологическия характер на древно-еврейското учение? *Адам - формираният от Земята*. Това е важното, което трябва да обгърнем с поглед: всичко това, което другите схващаха като душа, бих могъл да кажа, което народите с метеорологическия светоглед схващаха като душа, всичко това говори различно върху формирането на човека. Нека насочим поглед върху гръцкия светоглед, според който Прометей седи и оформя човека. - Идва Атина Палада и свързва от духовните висини духовната искра с човека. Прометей формира душата в символа на пеперудата. Богът Яхве формира човека от земята, от пръстта; и той, богът Яхве, който в течение на развитието беше станал господар на Земята, той, богът Яхве, вдъхва на човека от своята собствена субстанция живата душа. Така Яхве се съединява чрез своето дихание с това, което е формирано от земята. И той иска да живее в своя син, в своето живо дихание, в Адама и в неговите потомци, синовете на Земята, в онези същества, чиято дреха да формира от земята богът Яхве считаше като своя задача. И ако отидем сега по-нататък - нека се опитаме да извикаме пред душата си всичко това, което намираме в древността на еврейския народ предадено в самата Библия. Знаем, ние подчертахме това, че Земята развива определени сили. Гьоте, Джордано Бруно и други сравняват тези сили със силите на вдишването и издишването на човека. Земята развива определени сили, сили на вдишването и издишването, които произвеждат приливите и отливите, нарастването и спадането на водата, вътрешни сили на Земята, същите сили обаче, които движат Луната около Земята. Това са тези сили на Земята. Във водните сили Библията ни рисува потопа като едно по-нататъшно важно събитие след сътворението на Адама, на земния човек. А сега да се пренесем във времето на Мойсей! Ако правилно прочетим, за какво се касае: навсякъде имаме действия на Земята. Мойсей отива със своята тояга при скалата, удря в нея и от Земята започва да блика вода. Мойсей се изкачва на планината. Онова, което горе на планината е свързано с действията на Земята и което става именно на тази планина, е земно действие. Защото ние трябва да си представим тази планина само като вулканична или поне като една подобна вулканична планина. Това не е планината Синай, която хората имат обикновено пред очите си, това е земна дейност. В огнения стълб, в който стои Мойсей, трябва да виждаме нещо подобно, като че на сярните италиански хълмове запалваме парче хартия и от земята излиза дим: така от планината излиза земно действие, огнен дим. И в действието на Земята евре-

ите винаги виждаха символи. Пред тях вървеше бурният облак или огненият стълб: действие на Земята! Можем да навлезем дълбоко в подробности, навсякъде бихме намерили, че Духът на Земята царува в това, за което Мойсей говори като за едно откровение на Яхве. Благовестието на Мойсея е геология. Ние никога не ще разберем дълбоката разлика между еврейския и гръцкия светоглед, ако не ще знаем, че гръцкият светоглед е метеорология, а еврейският геология. Всичко, което гъркът чувства да се развива около него, той си го представя във връзка с разлетите от Космоса сили в земните елементи, в околността на Земята, във въздуха, във всичко, което е в близост до Земята. Всичко, с което еврейският светоглед се чувства заобиколен, е свързано със силите, които се разгръщат от Земята нагоре, които са свързани със Земята. Даже също и страданията на еврейския народ, тези страдания идват от пустинния характер, от това, което е свързано със Земята и нейното действие. Геологията царува над съдбата на еврейския народ. Геология, плодородие на Земята е това, което във формата на разузнавачи ги примамва към обетованата земя.

И апостол Павел знае добре, че това съзнание за връзката с Духа на Земята е едно последствие на преди земното Христово Събитие, защото той обръща вниманието върху това, че *Христос* беше този, който вървеше пред евреите и направи да бликне вода от скалите. И ако преминем даже от Библията към важните легендарни материали на еврейския народ, ние ще намерим, как тези материали на легендите са проникна ти от геологията, за която говорим тук. В тези легенди ни се разказва, как Яхве, когато създаде човека от земя, изпрати своите Ангели-служители да му донесат от всички краища на Земята различните цветове пръст, пръст от различни цветове, за да вмеси в тялото на Адама всичко, което принадлежи на Земята. Днес бихме казали: Йехова взе присърце да постави човека на Земята така, че в неговото истинско същество човекът да бъде най-висшият цвят, венецът на земните твари. Можем да кажем: За халдейците, за египтяните, за последователите на Заратустра, за гърците, за римляните, за европейските народи от средна и северна Европа най-важното при човека беше това, което дойде от духовния свят. За евреите най-важното при човека е това, което е свързано със Земята и нейните сили. Яхве се чувства като бог, който царува над Земята прониквайки я духовно. Така ние виждаме, че като най-важно събитие в четвъртата следатлантска епоха трябва да считаме това: Геологията се прибавя към Метеорологията. И това се изразява сега по един чудесен начин в неговия духовен насрещен образ в древноюдейското пророчество. Всъщност какво преследваха тези пророци? Нека се опитаме да вникнем в най-вътрешното същество на тези души на пророците, Исая, Йеремиа, Езекиел,

Даниел, Йоел, Йонас и Захария. Към какво се стремяха те? Ако проучим действително безпристрастно тези души на пророците, ние ще открием: Те се стараят всъщност да поставят на предния план на душевния живот една особена човешка душевна способност и да подтиснат, един вид да из тласкат в дълбочините на душевния живот една друга така в способност на душата. Аз вече обърнах вниманието Ви върху това, как върху картините на Микеланджело, за които говорих, пророците са винаги изобразени така, че те седят вгълбени в дълбок размисъл, изпълнени с вътрешно душевно спокойствие, така че ние виждаме: онова, на което е отдадена тяхната душа, е свързано с нейните подземни основи с Вечното. Като противоположност Микеланджело изобразява сибилите, в които действуват елементите /стихиите/ на Земята, тези стихии действуват така, както е показано при едната от тях, че косата е развявана от вятъра, че вятърът прониква даже в синята горна дреха на сибилата. Под това влияние на вятъра тя произнася своите пророчества. Другата виждаме обхваната от вътрешна жар; в своеобразния доказателен жест на ръката ние виждаме огъня, земната стихия. И така ние бихме могли отново да прокараме нашия поглед от една сибилка към друга и ще открием: Те живеят с душевните сили, които проникват в душите непосредствено от стихииите, които заобикалят Земята. Тези сили на сибилите, които така да се каже всмукват в душата духа на земните стихии и го изразяват, тези сили на сибилите искаха да подтиснат, да ги изтласкат на заден план пророците на древното юдейство. Ако прочетете действително без предразсъдъци цялата история на пророците, Вие ще откриете: Пророкът се стараяе, полага усилия - в това се състои неговото обучение - да подтисне в себе си сибилинската черта, да не позволи на тази черта да се прояви. Аполон преобразява сибилинската черта на Пития чрез това, че самият той се потопява в тази черта и говори чрез сибилата. Пророците искат да подтиснат също естеството на Пития в тяхната душа и да развият единствено това, което действува в ясната сила на Аза, на онзи Аз, който е свързан със Земята, който принадлежи на Земята; на онзи Аз, който е духовният насрещен образ на геологическия елемент. Как вечното в Аза се проявява в спокойствие, когато мълчат сибилинските елементи, когато престава всякакво вътрешно бушуване, когато всичко това бива подтиснато, когато спокойствието царува и гледа в основите на Вечното - това искаха да развият юдейските пророчески натура и техните проповеди трябваше да произлязат от такова душевно настроение, което търси в душата това, което отговаря до най-висока степен на Геологията. Това звучи за нас, което е завладяващо при тези пророци, така звучи то срещу нас като едно излияние на геологическия елемент и даже онова, което е станало по начин различен от пророкуваното, ни показва именно, как

елементът на пророците е именно геологическият елемент. Едно бъдеще царство, което обаче трябва да бъде свързано с външни жестове с Земята и което трябва да замени настоящото царство, едно Небе на Земята, това е, което пророците възвестяват първо - така тясно са свързаните с Геологията. И този геологически елемент на пророците се влива все още в първите времена на Християнството, когато се очаква второто пришествие на Месия, но така, че той трябваше да слезе от облаците и да основе своето царство на Земята. Ние ще разберем това, което се влъчва в юдейската култура само тогава, когато го разберем по този начин като Геология. Този беше копнежът на пророците, това беше, което те донасяха на своите ученици и ги учеха: да подтиснат сибилинския елемент, всичко това, което довежда душата до несъзнателни или подсъзнателни дълбини, и да развият това, което живее в Аза. Всички други народи имат други отношения към техните богове, различни от тези на евреите към техния Яхве. Отношенията на другите народи бяха дадени; защото те бяха отзвучи на това, което се беше образувало в отношението на човека към Духовете на висшите йерархии през време на Сатурновата, Слънчевата и Лунната епохи. Юдейският народ трябваше да развие особено това, което можеше да се развие през време на Земната епоха. Обаче когато Азът установява от самия себе си едно отношение към своя бог, как се изразява това? То се изразява не като вдъхновение, така че също и моралното да бъде едно проникване и проработване на душата с божествените си ли, - не като вдъхновение, а като заповед. Формата на заповедта, която срещаме в Декалога, ние срещаме първо при юдейския народ. Маркар и науката да говори небивалици относно по-ранното съществуване на заповедта - тя говори за Хамураби и т.н. -, аз не мога сега да се впускам в глупостите на по-новата наука; но това, което се явява като заповед, при което Азът стои непосредствено срещу Бога и получава от Бога нормата, предписанието така, че Азът трябва да следва това предписание от вътрешна воля, това ние среща ме за първи път при юдейския народ. Също така за първи път срещаме при юдейския народ това, че Бог сключва един съюз с народа. Другите богове действуват чрез сили, които винаги са свързани с подсъзнателното естество на душата. Нека още веднъж сравним, как Аполон действува чрез Пития, как душата трябваше да се подготви, когато отиваше при Пития, така че богът да може да говори чрез нея: Аполон говореше чрез потопяващия се в подсъзнанието душевен живот. Срещу това стои говорещият чрез своите заповеди, свързващият един съюз, един договор със своя народ Бог Яхве, който говори непосредствено към Аза на душата. И пророците веднага проявяваха ревност, когато се случваше това, което често ставаше с юдейския народ: когато действията на езическите народи добиваха влияние

над юдейския народ. В юдеите не трябваше да проникнат подсъзнателни сили; всичко трябваше да почива на съюза с Бога, на принципа на заповедта. За това пророците полагат особени грижи.

А сега нека се опитаме да хвърлим един малък поглед в миналото, който искаме да проникнем с това, което ни дават окултните познания - да хвърлим един поглед в миналото върху това, което се опитахме да илюстрираме чрез току що даденото.

Вчера ние се запознахме с троичното дело на *Христос*, което се пада в Лемурийската и в Атлантската епоха. Ние видяхме, как *Христос* проникна три пъти Съществуто, което по-късно се роди като Натаново момче Исус; но Той го изпълни така, че това Същество не беше въплътено в земно тяло, а остана в духовните светове. И когато насочим поглед върху това, което е станало там, ние трябва да кажем: Това, което стана в Атлантида, то премина след това на изток. *Илия* беше например един от пророците. Но *как* този Илия е един пророк? Той служи на Бога Яхве, служи му така, че в неговата душа живее отзвукът от троичното Христово дело. В неговата душа живее познанието: Като пророк аз трябва преди всичко да проповядвам Яхве така, че в Яхве живее *Христос*, който по-късно трябва да извърши Тайната на Голгота; аз трябва да го проповядвам така, че той живее с действията, с въздействията, които е разлял в Космоса чрез третото изживяване в края на Атлантската епоха. Илия проповядваше проникнатия от *Христос* Яхве. *Христос* живееше вече в Яхве; но Той живееше като в своя отблясък, като в своето отражение. Както лунната светлина отразява слънчевата светлина, така Яхве отразява Съществуто, което след това живя на Земята като *Христос*. *Христос* отразяваше своето Същество от Яхве или от бога Йехова. Обаче в духа на после действието на троичното Христово дело действуваше един такъв пратеник като Илия, и той предхождаше един вид Натановия Исус, както този Натанов Исус вървеше първо духовно от запад на изток, за да проникне културите, за да се роди след това като Натаново момче Исус. При всички народи се чувствуваше като едно предвъзвестяване това, което се получи един вид като изобилие, като един вид излишък на Метеорологията именно когато тази Метеорология бе докосната от Геологията. Ние преживяваме особеното нещо, че на мястото, което след това доби такова голямо значение чрез Християнството, че на това място стана един предизвестен факт. Ние виждаме, как на най-различни места на Предна Азия, а също и на Европа се чествуват празници, които са един вид предизвестие, един вид предсказание на Христовото Събитие, пред известявайки Тайната на Голгота. Култът на *Адонис* и култът на *Атис* са били с право изтълкува ни като едно пророческо предсказание на Събитието на Голгота. Обаче когато разгледаме добре всички тези празници,

ние винаги виждаме, че те представляват още всъщност бъдещето като нещо метеорологично. Богът *Адонис*, който бива убит и отново възкръсва, не се разбира като въплътен в плът, а това, което чествувашите го имат като бог, е първо един образ; той е образът на онова подобно на Ангел Същество, което в края на Атлантската епоха беше проникнато и изпълнено от *Христос* в духовните висини и което след това се роди като Натаново момче Исус. В лицето на бога Адонис хората празнуваха съдбата на Натановото момче Исус, също и в култа на Атис. И - ако сега кажем: Това беше мирово-историческа Карма, - може би Вие ще потърсите нещо повече зад тези думи -, че на мястото, на което Библията с право поставя раждането на момчето Исус, че по-рано в Бетлеем /Витлеем/ е бил устроен един култ на Адонис, това хвърля една още по-голяма светлина върху тези факти. Бетлеем беше едно от местата, където бяха устроени култове на Адонис. Често пъти там са били чествувани по-рано тези култове на умиращия и възкръсващия Адонис и по този начин е била подготвена аурата, в която е извикан споменът: Някога в духовните висини е имало едно Същество, което е принадлежало тогава на йерархията на Ангелите, едно Същество, което по-късно трябваше да дойде на Земята като Натаново момче Исус, едно Същество, което обаче в края на Атлантската епоха е било проникнато и изпълнено от *Христа*. Това, което е станало тогава за хармонизиране на мисленето, чувствуването и волението, то беше чествувано в празника на Адонис. И на онова място в Бетлеем, където е бил чествуван този празник на Адонис, ние имаме рожденното място също на Натановото момче Исус. И, обични антропософски приятели, думите съзвучат чудесно. Не виждаме ли ние, когато потърсихме троичното Христово Събитие, свръхземното Христово събитие, което предходи три пъти Тайната на Голгота, не виждаме ли ние, как *Христос* преминава от запад на изток към мястото, където трябваше да бъде изпълнена Тайната на Голгота? Не виждаме ли, как Той изпрати своя посланик пред себе си в лицето на пророк Илия и не знаем ли, как този пратеник се яви отново в своето следващо въплъщение като Йоан Кръстител? И не ни ли казва изрично този последният с едно чудесно съзвучие на думите: Той изпрати пред себе си своя Ангел, за да го възвести на хората? Това можем да кажем както за Йоан Кръстител така и за пророк Илия. За Илия още по-добре, - нещо, което ще разберат онези, които си спомнят за моето описание на Илия, където аз изложих, че Илия остана в духовните висини и имаше само един представител, чрез който той действуваше, така че никога той самият не е ходил по Земята. Ако вземете това, тогава съпада изразът: Той изпрати своя Ангел пред него,- този израз отговаря по-добре за Илия отколкото за Йоан Кръстител. Такива пратеници са били винаги пратеници на придвижващия се от

запад на изток *Христос*. И сега онова, което беше Геология при юдейския народ трябваше да бъде проникнато от Съществуването, което ние от вчера насам се научихме да разглеждаме в неговата същинска дейност за Земята. Геологията трябваше да бъде един вид прохристиянизирана. Хората трябваше да чувствуват Духа на Земята по един нов начин, да го освободят един вид от Земята. Но това беше възможно само тогава, когато дойде една сила, която освободи, отдели този Дух на Земята от земните сили. Това стана благодарение на факта, че аурата на Земята беше проникната от силите на *Христос* и чрез това самата Земя стана сега нещо друго. В силите, които богът Яхве беше развързал, проникна *Христос* и превърна тези сили в нещо друго.

Когато обгърнем с поглед всичко това, тогава разбираме едно нещо: ние разбираме, защо като символ на Аполона бе отредено дафиновото дърво. За онзи, който прониква в ботаниката с помощта на Духовната Наука, дафиновото дърво е едно растение, което е силно свързано с метеорологичните отношения, с метеорологичните условия. Дафиновото дърво е изцяло оформено и изградено от това, което е метеорология. Едно друго растение е много по-тясно свързано със Земята, то е така да се каже израз на метеорологичните отношения. И ако човек чувствуват това, което изпълва характерно растението като олио в маслиновото дърво, - ако той чувствуват това действително така, като че силите от неговата собствена душа са възбудени от обстоятелството, че маслиновото дърво може да бъде едно растение, върху което може да бъде присаден друг присадник, друг филиз, който вирее най-добре върху това растение, 7тогава той чувствуват вътрешното проникване на маслиновото дърво⁷ от олиото на Земята. Той чувствуват, как в олиото пулсира проникваната сила на земното естество. А сега да си спомним за него, за което аз загатнах във втората сказка, да си спомним за апостол Павла, който беше призван да създаде свързващите мостове между еврейската древност и Християнството, между Геологията и Христологията. Както видяхме, дейността на апостол Павла се разгръща в сферата на маслиновото дърво. И когато доловим Аполона в издигащите се от планинските гърла пари, чрез които той възбужда Пития и изказва човешката съдба в мъдрост, ние можем да почувствуваме също елементарните сили, които се разливат от маслиновото дърво в околността и, които се е вживяла елементарната душевна сила на апостол Павла. Ние можем да почувствуваме тези сили в неговите думи. Той се потопява един вид в Геологията, за да чувствуват елементарно дървото в неговата аура и за да се остави да бъде вдъхновен от тази аура, в чиято геологическа област се развива неговата дейност.

Днес хората четат нещата именно много, много абстрактно, те мислят, че също и нещата, които по-стари автори са изказали, са така абстрактни и свързани само с мозъка подобно на това, което по-нови автори често изказват. Те не помислят за това, как не само умът и разумът, а всички душевни сили могат да бъдат свързани първично земно с това, което дава своя отпечатък на една определена област. Маслиновото дърво даде своя отпечатък на областта на апостол Павла. И като че искаше да издигне до себе си юдейската Геология, той каза - чрез това, за което го одухотворяваше маслиновото дърво - най-важните неща върху отношенията на изпълнения с *Христа* човек към това, което са стоящите далече от *Христа* хора. Не чуваме ли ние странните думи на апостол Павла, които не искаме да вземем абстрактно, а искаме да ги вземем като нещо, което се корени елементарно в неговата душа, като нещо, което той иска да изрази от това елементарно естество на своята душа в думите, чрез които иска да доведе в отношение христиските-езичници с юдеите - не чуваме ли ние странните думи: "С вас, езичници, говоря аз; защото по-неже съм апостол на езичниците и докато съм апостол на езичниците аз искам да славя моята служба с това, дали ще мога да събудя ревност в тези, които са като моя плът, и да направя блажени някои от тях. Защото ако тяхната загуба е примирението на света, какво друго би било тяхното приемане освен възкресение от мъртвите? Ако нататъкът е свещен, свещено е също и тестото; и ако коренът е свещен, свещени са също и клонете. Ако обаче някои от клоните са счупени и ти, който беше едно диво маслиново дърво, бъдеш присаден между тях и станеш съучастник в корените и соковете на маслиновото дърво: тогава не се превъзнасяй спрямо клона. Но ако се превъзнасяш спрямо него, трябва да знаеш, че не ти носиш корена, а коренът носи тебе. Така ти казваш: клоните са счупени, за да бъда аз присаден. Добре е казано. Те са счупени поради тяхното неверие; ти стоиш обаче чрез вярата. Не се възгордявай, а страхувай се. Ако Бог не е пощадил естествените клони, той не ще пощади също и тебе. Виж сега благостта и строгостта на Бога; строгостта спрямо тези, които са пад нали, благостта обаче към тебе, докато ти се придържаш към доброто; иначе ще бъдеш отрязан също и ти. И онези, които не остават в неверието, ще бъдат присадени; Бог може добре отново да ги присади. Защото както ти си отрязан от маслиновото дърво, което по природа беше диво, и против природата бе присаден в доброто маслиново дърво, колко повече ще бъдат присадени естествените в тяхното собствено маслиново дърво? /Римляни, 11, 13-24/.

Така говори този, за когото утре ще изложим по-нататък, как той извлече от юдейската геология това, което имаше да каже; как той направи

елементарната сила, която царува от Земята в маслиновото дърво, по такъв величествен начин един образ за това, което имаше да каже.

ШЕСТИ ЛАЙТМОТИВ

Работата на Христовия Импулс в подосновите на душата. Възникването на идеите за Граала. Новоизплуването на звездната писменност в тайната на Парсифал. Ганганда Грайда:

Пътуващата *попътна храна*. Аз Ви говорих за силите на сибилите, обърнах вниманието Ви върху това, че ние виждаме тези сибили да възникват като сянката на философите в Йония, че след това в течение на столетия те изказваха като по вълшебство отчасти една дълбока мъдрост от техния хаотичен душевен живот, а отчасти изнасяха само духовен хаос, и че в течение на столетия те са владели духовния живот на Южна Европа и граничещите с нея области много повече, отколкото официалната наука иска да допусне това. Аз исках да кажа, че с тази своеобразна душевна проява на сибилите се обръща вниманието върху определена сила на човешката душа, която имаше едно добро значение в по-стари времена, още в Третата следатлантска културна епоха. Но културните епохи се променят в течение на историческото развитие на човечеството. Силите, с които след това сибилите предизвикаха истинско безредие, бяха още напълно оправдани, добри душевни сили в Третата следатлантска културна епоха, когато се култивираше Астрологията, когато в човешките души действуваше мъдростта на звездите и когато чрез действието на мъдростта на звездите бяха хармонизирани силите, които след това се проявиха хаотично в сибилството. От това обаче можете да разберете, че сили, които въобще царуват някъде в света, например сега специално тези, които царуваха в душите на сибилите, по себе си не могат да бъдат никога наречени добри или лоши, а те са добри или лоши според това, кога и как се проявяват. Силите, които се проявиха в душите на сибилите, са напълно добри, оправдани сили, но те не бяха вече подходящи, не бяха вече годни за душевното развитие на Четвъртата следатлантска културна епоха; тогава в човешките души не трябваше да царуват силите, които се надигаха от подсъзнателните основи на душата, а тези, които говореха на душите от яснотата на Аза. Вчера ние чухме, как древноеврейските пророци работеха за подтискането на сибилските сили и за развитието на силите, които говорят чрез яснотата на Аза, ние чухме, че главната характеристика на древно-еврейското пророчество е тази, да изтласка на заден план сибилските сили и да развие онова, което може да говори чрез Аза. Изпълнението на това, към което се стремяха древноеврейските пророци, което следователно можем да наречем като един вид "вкарване в правилните релси" на сибилските сили, изпъл-

нението на тази задача чрез Христовия Импулс. Когато Христовият Импулс настъпи по познатия от нас начин в земното развитие на човечеството, касаеше се за това, тези явяващи се чрез сибилите сили в хаотична форма да бъдат изтласкани на заден план, подобно както една река е изблискавана назад от външния свят и след това изчезва в една подземна пещера, за да се яви отново на бял свят. Тези сибилски сили трябваше да изплуват отново нагоре в една друга форма, в пречистената чрез Христовия Импулс форма, във формата, която можа да им даде Христовият Импулс, след като той навлезе в аурата на Земята. Точно както, след като сме развили веднъж през деня нашите душевни сили, след като сме ги развили напълно трябва да ги потопим в нощното подсъзнание, за да ги събудим след това отново, така също беше необходимо, тези сили, които бяха оправдани в Третата следатлантска културна епоха, да потекат така да се каже под повърхността на душевния живот, за да изплуват след това отново, бавно, както ще чуем по-нататък. Следователно ще имаме пред нас явлението, че силите, които се проявяваха така хаотично в сибилите и които са оправдани човешки сили, са така да се каже промити, пречистени от Христовия Импулс, но бяха потънали в подосновите на душевния живот. Но в своето съзнание човечеството не знаеше, че *Христос* работи по-нататък с тези сили в подосновите на душата. И така е в действителност. Представлява едно величествено зрелище от гледна точка на Духовната Наука да наблюдаваме действието на този Христов Импулс; да наблюдаваме, как от Никейския събор насам, хората спорят и се карат в тяхното горно съзнание относно установява нето на догмите, как те се състезават с тяхното горно съзнание и как най-важното нещо за Християнството става в подсъзнателните основи на душата. Христовият Импулс работи не там, където хората спорят и се карат, а в подосновите. И някои неща, които разглеждани на повърхността ще изглеждат може би странни, ще ни разкрият човешка мъдрост. Ще трябва да бъдат разкрити още някои неща, защото те действуват в подосновите на човешкия душевен живот като един симптом на работата на Христовия Импулс. Така ние ще видим или ще разберем, че много важни форми относно конфигурацията на християнското течение в западния свят не можеха да се получат чрез това, върху което епископите спореха и се караха, но че важни исторически въпроси се развиха чрез решения, които се разиграха в подосновите на душевния живот и изплува в съзнанието подобно на сънищата; така щото от това, което възприемаха в сънищата, хората не можеха да разгадаят това, което ставаше в дълбините на душевния живот. Искам да назова само един симптом - съществуват такива неща, при които като чрез сънища се отразява на повърхността това, което *Христос* пред приема в дълбините на душевните основи, за да

вкара в правилните релси човешките душевни сили в течение на западното историческо развитие. Може би някоя душа ще бъде трогната предчувствайки нещо от това, което искам всъщност да кажа с тези думи, когато виждаме, че на 28 октомври 312 година Константин Хлорус, Константин Велики води война срещу Максенциус пред Рим и взема едно решение, което беше извънредно важно за целия западен свят относно конфигурацията на Християнството. Сражението се провежда и победата се получава по един знаменателен начин. Това сражение, обични антропософски приятели, което Константин води пред Рим /Константин беше син на Констанциус Хлорус/ против Максенциус, беше едно сражение, което не бе решено чрез военни заповеди, не бе решено чрез съзнателното остроумие на тези, които го водеха, а бе решено чрез сънища и чрез сибилински знаци! И многозначително ни се разказва за това сражение, което стана на 28 октомври 312 година, че когато Константин потегли срещу вратите на Рим Максенциус имал един сън; сънят му казал - Максенциус се намирал още вътре в Рим: "Не оставай на същото място, на което се намираш!" Под влиянието на този сън, което бе подсилено още от това, че в сибилинските книги е било проучено, какво казвали сибилите Максенциус направил най-голямата глупост: той напуснал Рим и водил сражението със своята четири пъти по-многобройна войска от тази на Константин вън от стените на Рим. Защото в книгите на сибилите пишело: Ако воюваш срещу Константин вън от стените на Рим, ти ще унищожис най-големия враг на Рим. Това беше едно от тези оракулни изказвания на сибилите! Максенциус последва този съвет, излезе вън от вратите на Рим. Както някога едно друго оракулно изказване на сибилите беше водило Кръзуса, така и това оракулно изказване поведе Максенциус. Той унищожил врага на Рим, т.е. самия себе си, чрез своето предприятие. Константин от своя страна имаше един друг сън. На него сънят му казал: Върви напред пред своята войска - /тя не беше така голяма, а беше четири пъти по-малка от тази на Мексенциус/ и носи пред нея монограмата на *Христос*! И той накара да носят тази монограма пред войската и спечели победата. Ето едно важно решение за конфигурацията на Европа, дадено чрез сънища и изказвания на сибилите! Тук проблясва това, което става в подосновите на душевния живот на европейските хора. Наистина като една река, която е изчезнала в планинските пещери, така че тя не се вижда вече на повърхността и на повърхността могат да се предположат най-странните неща, така тече напред реката на Христовия Импулс в подосновите на душите на европейските хора и действа - действа първо като окултен факт. Обични приятели, позволете ми тук на това място да направя признанието, че в моето духовнонаучно изследване именно при проследяването

на това течение аз често пъти изгубвах следата му; защото трябваше да търся, където отново се явяваше. Аз можех да предположа, че течението на Христовия Импулс се явява само бавно, че и в нашето време то не се е появило напълно, а само може да се покаже. Но къде се появява то? Този беше въпросът. Как излиза то отново на повърхността? Как изплува то отново отгоре? Къде обзема то душите така, че те да започнат да го осъзнават? Ако проследите моите различни обяснения в книгите и циклите, и с тези обяснения с Вас се случи същото както и с мене, тогава ще откриете, че именно в по-старите части на тези обяснение принадлежи към незадоволителните неща това, което аз казах във връзка с името на свещения *Граал*. Както казах, с мене се случва така, и надявам се, че и с други се е случило така.

Не че съм казал нещо, което да не може да издържи, но все пак, когато се изказах върху това, аз се чувствавах незадоволен. Аз трябваше да дам това, което може да бъде дадено като сигурно; защото често пъти, когато търсех онова течение, за което сега говорих, в неговото по-нататъшно напредване, когато търсех по-нататъшното окултно християнско развитие на запада, пред душата ми заставаше предупреждението: Ти трябва първо да прочетеш името на Парсифал на неговото истинско място. И трябваше да изпитам, обич ни приятели, че окултните изследвания се ръководят по един чуден начин: За да не бъдем примамени да изпадне в спекулации и да навлезем в области, в които окултната истина бива заменена с фантазията, ние сме ръководени, бих могъл да кажа, дълго време предпазлива и тихо относно окултното изследване, ако това изследване трябва да изнесе накрая истината на бял свят, истина, която може да ни убеди чрез самата себе си за нейната правилност. Така аз често трябваше да се помиря с изчакване на отговора относно изискването: Търси, къде се намира записано името на Парсифал! Аз се бях запознал добре с това, което Вие всички познавате от легендата за Парсифал..., че след като Парсифал се завръща, излекуван по определен начин от неговите грешки, и намира отново пътя за свещения *Граал*, на него му се известява: върху свещената *чаша* се е появило блестящо неговото име. Следователно това име трябва да стои върху свещената Чаша. Но къде се намира свещената Чаша? Къде може да бъде намерена тя? Този беше въпросът. При такива окултни изследвания човек е често пъти задържан, така че, бих могъл да кажа, той не може да направи много нещо за един ден, за една година, за да бъде отклонен от истината чрез спекулиране: да, човек бива задържан. И в течение на действително много години, в които търсех отговор на въпроса: Къде ще намериш името на Парсифал записано върху свещената Чаша? - пред мене се явиха крайъгълни камъни. Аз знаех, че съществуват някои значения на свещената Чаша, в която

се намира причастието, т.е. един диск, една нафора. И върху самата свещена чаша трябваше да стои името на Парсифал. Аз забелязах също, колко дълбоко значение има едно такова място като това в Евангелието на Марка, в 4 глава, стихове 11 и 12, 33 и 34, където се казва, че Господ /Христос/ даваше много неща в притчи и едвам след това тълкуваше притчите. В окултното изследване ние сме ръководени именно по отношение на това, до което ни довежда Кармата, напълно тихо и постепенно; и ние не знаем, кога пред нас застава нещо, което да има връзка с някой въпрос, което да бъде направено в собствената душа от един такъв въпрос под влиянието на силите идващи от духовния свят. Често пъти ние не знаем, че нещо, което получаваме от дълбочините на духовния свят, е свързано с някой проблем, който следим години наред. Така аз не знаех, какво мога да направя с това, когато веднъж запитвах Духа на норвежкия народ, северния Дух на народа относно Парсифала и той ми каза: Научи се да разбираш думите, които се разляха чрез *моята* сила в норвежката легенда на Граала: "Ганганда грайда" - кръжащото освежение - нещо подобно! Аз не знаех какво можех да направя с този отговор. И отново не знаех, какво можех да направя с това, когато веднъж в римската църква св.Петър изпаднах под впечатлението на онова творение на Микеланджело, което се намира веднага от дясната страна: майката с Исуса, така млада изглеждащата майка с вече мъртвия Исус в своята пола. И под въздействието - това е едно такова ръководство - под въздействието, което гледането на тази картина упражни върху мене, дойде - не като едно видение, а като една истинска имагинация от духовния свят - образът, който е записан в Акашовата Летопис и който ни показва, как Парсифал, след като първия път напуска замъка на Граала, където не беше запитал за тайните, които царуват там, намира в гората една млада жена, която държи в полата си своя годеник и го оплаква. Обаче аз не знаех, че образът, дали той изобразява майката или годеницата, чийто годеник е умрял /често пъти Христос е наричан годеникът/, не знаех, че този образ има някакво значение и че връзката, която се установи без моето съдействие, има някакво значение. Бих могъл да Ви изброя още някои такива предзнаменования, които се получиха за мене при търсене отговора на въпроса: Къде се намира името Парсифал записано върху свещения Граал? Защото то трябва да се намира там, това ни разказва и самата легенда. Сега е нужно да си представим най-важните черти на легендата за Парсифал. Знаем, че Парсифал е роден от неговата майка *Херцелайда*, след като бащата беше заминал, и че майката го родила при големи болки и сънищни явления, родила го е по твърде особен начин. Знаем, че след това тя искала да го предпази от упражнението на рицар

ството и от рицарската добродетел, че оставила да управляват нейните владения и се е оттеглила в самотност, че искала да възпита детето така, щото то да остане далече от това, което несъмнено живеело в него. Защото детето не трябвало да бъде изложено на опасностите, на които бил изложен бащата. Но ние знаем също, че детето започнало от рано да насочва поглед към всичко величествено в природата и че всъщност не е изпитало нищо от възпитанието на майката, не е научило нищо от възпитанието на майка си, освен че царува един Бог, - че детето получило стремеж да служи на този Бог: и когато веднъж детето срещнало рицари, то счело тези рицари за Бога и паднало на колене пред тях. Когато след това детето издало на майка си, че е видяло рицари и че иска самото то да стане рицар, майката го облякла в дрехи на шут и го оставила да замине. Знаем, че момчето заминало и имало някои приключения и знаем, че по-късно майката - което бихме могли да наречем сантиментално, което обаче има дълбоко значение - умира със съкрушено сърце поради изчезването на нейния син, който даже не се сбогувал с нея обръщайки се назад, и заминал, за да преживее рицарски приключения... Знаем, че след много скитания, при които е научил нещо върху рицарството и рицарската добродетел и се е отличил в тази добродетел, Парсифал стигнал до замъка на Граала. При друг случай аз споменах, че намираме още най-добра та литературна форма относно идването на Парсифал при замъка на Граала при Крестиен дьо Троай или Християн дьо Троай; как там ни се описва, че след дълги скитания Парсифал достига в една уединена област, където намира първо двама човека: единият кара една лодка, а другият лови риба от лодката; как при неговото запитване тези хора го насочват към царя на рибарите и как намира царя на рибарите в замъка на Граала. След това по-нататък, как царят на рибарите, един вече в напреднала възраст мъж, който е отслабнал и трябвало да лежи на легло, му подава в разговор меч, който той получил от своята племенница. Как след това в залата се явява първо един оръженосец, който носи един меч, който кърви - кръвта изтича чак до ръката на оръженосеца - след това се явява една девица със свещения Граал, който е като един вид блюдо. От това, което се намира в Граала, се излъчва такъв блясък, че затъмнява всички светлини в залата, такава светлина се излъчва от Граала, както Слънцето и Луната затъмняват звездите. След това научаваме, как в този свещен Граал се намира това, от което се храни намиращия се в една отделна стая стар баща на царя на рибарите, който не се нуждае от нищо от това, което така обилно се поднася на трапезата, в която участвуват царят на рибарите, а също и Парсифал. Тези последните се хранят със земни хранителни продукти. Обаче всеки път, когато се поднася едно ново ядене, покрай тях отново минава свещеният Граал и бива

засенен в стаята на бащата на царя на рибарите, който е стар и който получава храна само от това, което се намира в Граала. Парсифал, комуто по пътя е било препоръчано от Гурнеманц да не пита много, не запитва, защо мечът кърви, не запитва, какво означава блюдото на Граала - естествено той не знаеше името. След това, - както е писано при Християн дьо Троай - в същото помещение, в което беше станало всичко това, бе на правена вечерната молитва. Парсифал беше сложил намерение да пита на следващото утро; но тогава той намери целия замък празен; нямаше никой там. Той повика за някого. Никой не се обади. Облече се сам. Намери долу само своя кон готов. Помисли, че обществото е отишло на лов и искаше да потегли след него, за да пита за чудото на Граала. Но когато беше изминал подвижния мост, този мост се издигна отново така бързо, че конят трябваше да скочи, за да не падне в рова на замъка. И Парсифал не намери никого от цялото общество, което предния ден беше намерил в замъка. След това Християн дьо Троай разказва, как Парсифал пътува по-нататък на своя кон и в едно самотно място на гората намира образа на жената държаща в полата си своя мъж, когото оплаква. Тя е тази, която първа обръща вниманието на Парсифал, че трябвало да пита, че е бил доведен там, за да преживее действието на своето питане относно великите тайни, които е видял в замъка. Знаем, че Парсифал още минал през някои скитания; знаем според Християн дьо Троай, че точно на разпети петък стига при един отшелник, който се нарича Треверидент; знаем, че този отшелник обръща вниманието върху това, как е бил отбягнат, понеже е пренебрегнал да стори това, което би подействувало като едно спасение за царя на рибарите: да запита за чудото на замъка. След това му предава някои учения. Когато се опитам да придружа мислено Парсифал при неговия отшелник, на мене ми се разкриха думи, които така, както трябва да ги изкажа според духовнонаучните изследвания, никъде не са предадени, които обаче вярвам, че мога да ги потвърдя в пълна истина; върху мене направиха дълбоко впечатление думите, които отшелникът беше казал на Парсифал, след като с думи, които можеше да употреби, обърна вниманието му върху Тайната на Голгота, за която Парсифал знаеше малко, въпреки че беше пристигнал там в един разпяти петък. Тогава старият отшелник каза тези думи. Той каза /аз говоря сега с думи, които ни са привични, които предават напълно истината само по смисъл/: Спомни си, какво е станало по случай Тайната на Голгота! Насочи погледа към висящия на кръста *Христос*, който каза на Йоана думите: "От сега нататък това е твоята майка", и Йоан не я напусна вече. Ти обаче - каза старецът на Парсифал, - ти напусна твоята майка Херцелаида. Тя умря заради тебе! Парсифал не разбира цялата връзка; но това бяха думи, които бяха казани на него - бих

могъл да кажа - с духовната цел, да действуват отново в душата като образ, за да намери кармическото изправяне за напускане на майката, казани му бяха именно в образа на Йоана, който не напусна майката. Това трябваше да действа в неговата душа. По-нататък слушаме, как Парсифал остава малко време при отшелника и как след това отново търси пътя за свещения Граал. Той намира Граала малко или непосредствено преди смъртта на стария Амфортас, царя на рибарите. Тогава рицарството на свещения Граал, священото рицарство го посреща с думите: Твоето име блести в Граала! Ти си бъдещият владетел, царят на Граала, защото твоето име се яви блестящо от свещената чаша! Парсифал става цар на Граала. Следователно неговото име стои върху свещената, златноблестяща чаша, в която се намира нафората. Върху тази чаша стои то. И сега, тъй като за мене се касаеше да намеря чашата, аз бях отначало заблуден, обични приятели. Казвам това с пълната скромност, не за да изразя нещо нескромно - винаги при окултното изследване ми се връщаше необходимо да вземем под внимание не само това, което се получава непосредствено от окултни източници, а когато се касаеше за един сериозен проблем, да вземам под внимание това, което външното изследване е произвело. Това е главно добре, така ми се струва, особено тогава, когато при проследяването на един проблем човек не пропуска да се съветва действително съвестно с всичко, което обикновените учени имат да кажат, за да остане човек така да се каже върху здравата почва, за да не се изгуби във въздушни кули. Тук беше сега така, че тези екзотерични учени ме заблудиха. Именно чрез това, което те бяха изнесли на бял свят, те ме отклониха първо от правия път - това стана още преди дълго време - защото от това екзотерично изследване аз можах да видя, че когато Волфрам фон Ешенбах започна да съчинява своя Парсифал - така казва екзотеричното изследване - той използвал според собствените му изказвания съчинението на Християн дьо Троай и това на някакъв си *Киот*. Според екзотеричното изследване този Киот не може да бъде намерен и затова то го счита за една измислица на Волфрам фон Ешенбах, така да се каже, като че за многото неща, които Волфрам фон Ешенбах прибавя към намиращото се при Християн дьо Троай, би искал да покаже още един друг източник. Най-много официалната наука иска да допусне, че този Киот е бил един преписвач на съчиненията на Християн дьо Троай и че след това Волфрам фон Ешенбах е представил тези неща по един фантастичен начин. Вие виждате, до къде може да доведе някогото това екзотерично изследване, То ме доведе да се отклоня повече или по-малко от пътя, който води до въпросния Киот, защото официалното изследване го счита за една измислица на Волфрам фон Ешенбах. В същото време /това са отново такива кармически съчетания/, когато бях

заблуден от официалното изследване, аз се натъкнах на нещо друго. Това, на което се натъкнах, бих могъл да го изразя както следва /аз го изложих вече често в моята книга "Тайната Наука", в циклите от сказки и т.н./: След атлантските епохи, възникват, както те са се развили преди Тайната на Голгота, преди Четвъртата следатлантска културна епоха, - явяват се отново по определен начин след тази епоха. Така че по определен начин Третата следатлантска културна епоха се явява отново в нашата Пета културна епоха; Втората ще се яви отново в Шестата и Първата в Седмата следатлантска културна епоха, както аз често пъти описах това. Сега на мене ми се показва - и това е резултат на многогодишни изследвания - на мене ми се показва все по-ясно и по-ясно, че действително в нашата епоха се проявява нещо, като една проникната именно от Христовия Импулс възкресение на Астрологията процъфтяваща в Третата следатлантска културна епоха. Наистина ние трябва да изследваме в звездите по начин различен от този през време на Египто-халдейската епоха, обаче звездната писменност трябва да стане за нас отново нещо, което ни казва нещо. И ето, съчетаха се по един чуден начин мисълта за нововъзникването на звездната писменност и тази за тайната на Парсифал. Така щото аз не можех другояче, освен да вярвам, че двете са свързани една с друга. Тогава пред душата ми застана, обични приятели, - един образ; един образ, който се получи за мене, когато се опитах да следвам духом Парсифала, как той потегля отново от Треверицент към замъка на Граала. Именно срещата с този отшелник ни е описана от Християн дьо Троай по един красив, завладяващ сърцето начин. Бих искал да Ви прочета една малка част от това място, как Парсифал пристига при отшелника:

Препуска коня си натам
тогава въздишайки дълбоко от сърце,
Понеже чувствува се пред Бога виновен
И разкаяние в гърдите му гори.
Със плач минава през гората,
Но спира пред отшелниковий дом,
От коня слиза,
Оръжие слага на земята. -
Намери в черквицата малка
Набожния човек.
И в мъката си тежка

Пред него на колене пада,
И сълзи от очите му текат,

Отивайки надолу до брадата,
Кога по детски начин мил
Ръцете си пред него сгъва,
"Утеха да получи своя.
Чуй каещото ми признание:
Години пет бях аз като побъркан,
Живях без вяра аз напълно
Стремейки се към злото само. "
"Кажи, защо това ти стори
И Бога помоли на теб да позволи
Да се сближиш с блажените. "
"При царя на рибарите бях нявга аз;
Видях аз меча и по него как
Кръвта се стичаше.
Видях аз Грала
И да питам аз тогаз пропуснах,

Що значи тази кръв
И значението на Грала.
И от тогаз до днес
В неволя тежка на душата бях.
И Господа аз наш забравих,
От милостта му се отдалечих. "
"Но я кажи ми, как се казваш ти"
"О Парсивал наричат мене. "
Въздъхна жално старецът тогаз,
Познато му е вече това име.
И каза: Странение връз теб дойде,
Но от незнание сгрешил си ти. "

И тогава се завързват разговорите между отшелника и Парсифал, за които аз говорих вече по-горе. И когато след това се опитах да следвам духом Парсифала, когато той отново потегли от обиталището на отшелника към Граала, струваше ми се често, като че в душата ми проблясваше, как той пътуваше ден и нощ и как през деня беше отдаден на природата, а нощем на звездите, като че в неговото подсъзнание говореше писмеността на звездите и като че тази писменост на звездите беше едно предизвестие на това, което свещеното рицарство, когато идваше от Граала да го посрещне, му каза: "Твоето име свети с блясък от свещения Граал. " Но явно Парсифал не можеше да направи нищо от това, което светеше към него от звездите, защото остана в неговото несъзнателно същество и

поради това търсещият не може да го изтълкува правилно, колкото и да се старее да се задълбочи чрез духовнонаучното изследване.

След това аз се опитах да се върна отново към Киот и ето: особено едно нещо, което Волфрам фон Ешенбах казва за него, ми направи дълбоко впечатление и аз трябваше да го свържа с "Ганганда грайда". То се свърза от само себе си. Аз трябваше също да го свържа с образа на жената, която държи мъртвия си годеник в полата. Веднъж аз се натъкнах, без да търся, на тези думи, които Киот казва. Тези думи са следните: "Оказа се, че Граалът е един предмет". И тогава самото екзотерично изследване ни показва, как той стигнал до това: "Оказа се, че Граалът е един предмет". Той получил в ръцете си една книга от Флегетанис в Испания. Това е една астрологическа книга. Няма никакво съмнение, че трябва да си кажем: Киот е даже този, който подбуден от Флегетанис - когото той нарича следователно Флегетанис и в когото оживява нещо от по знанието на звездната писменност,- Киот е даже този, който, подбуден от оживяващата отново Астрология, вижда въпросния предмет, който се нарича Граал. Сега аз знаех, че Киот не трябва да се изпуска от предвид, че той разкрива даже една важна следа, когато правим духовнонаучни изследвания: че той поне е видял Граала.

Къде се намира следователно Граалът, който днес трябва да бъде намерен така, че върху него да се вижда написано името на Парсифал, къде може да бъде намерен той? Сега, Вие виждате, в течение на моето изследване аз се убедих, че той трябва да бъде търсен в писменността на звездите - първо името -; следователно в *писменността на звездите* трябва да бъде търсено това име. И тогава един ден, който трябва да считам особено важен за мене, ми се разкри, къде може да бъде намерено златноблестящото близо в неговата действителност; първо така, че чрез него - там, където то се изразява чрез неговия символ в звездната писменност, да бъдем доведени до тайната на Граала! И тогава аз видях в звездната писменност това, което всеки може да види - само че той не ще намери първо тайната, за която става дума. Защото един ден, когато следях във вътрешно виждане златноблестящия лунен сърп, както той се намираще на небето, за мене проблесна, че в този лунен сърп тъмната Луна е видима слабо като един голям диск... така че външно се виждаше физически златноблестящият лунен сърп - "Ганганда Грайда", пътуващата това - попътна храна - и вътре голямата нафора, тъмният диск, което не се вижда от Луната, когато гледаме само повърхностно, но което виждаме, когато гледаме по-точно! Защото тогава виждаме тъмния диск и в чудесни букви на окулната писменност върху лунния сърп - *името Парсифал!* Това, обични приятели беше първо звездната писменност. Защото фактически, гледано в истинската светлина, това *четене на звездната*

писменост дава за нашето сърце и за нашето чувство и разбиране нещо, - макар и може би отначало не всичко, - то ни дава нещо от *тайната на свещения Граал*. Това, което имам още да Ви покажа върху този въпрос, ще се опитам да Ви го кажа утре.

СЕДМИ ЛАЙТМОТИВ

Проникването на духовните откровения от Христос. Четенето на звездната писменост със силите на невинната човешка душа. Хармонията на историята на човечеството с писменността на звездите.

Вчера аз се опитах да представя това, което имах да изнеса върху тайната на Граала и това, което е свързано с нея, така, че да стане нагледно, как нещата се получават за търсещата душа. Аз не премълчах най-различните неща, през които трябва да се мине, преди търсещата душа да намери това, което можем да наречем резултат на изследването от духовния свят. Естествено аз много добре зная, че модерната наука за душата или психологията, която остава така много на повърхността на нещата, когато прочете подобни неща, ще има да възрази всевъзможни или по-добре казано все невъзможни неща. И аз познавам дооре всичко, което може да бъде повдигнато от тази страна като съмнения зная много добре, какви странни твърдения върху всякакви закони и асоциации на идеи и подсъзнателни представи могат да бъдат изнесени. Въпреки това, съзнавайки всичко това, аз дадох това описание без украшения, защото, обични антропософски приятели, за Вас трябва да бъде важно именно да си изясните, че резултатите, до които човек може да стигне в духовното изследване, могат да бъдат постигнати едва след преодоляването на всички неща, за които вчера казах, че те се изпречват на пътя на изследователя. И последният резултат на духовното изследване, който може да се получи като действителност според често споменатия закон на живота, не е никакъв резултат на съчетание на идеи, както би могъл да мисли някой, а тези идеи са това, което като куриери води до последния резултат и което няма нищо общо с тези резултати. Искях да кажа предварително тези думи, защото най-новите публикации показват, че постоянно се случва отново, че даже тези описания, когато те са напечатани по начина, както се печатат нашите цикли, достигат в ръцете на външни хора и след това тези външни хора правят най-безсмислените забележки върху подобни описания, при което усърдно се стараят да цитират нещата откъсвайки ги от тяхната връзка и тем подобни. Позволете ми да кажа и това, без да искам ни най-малко да бъда нескромен, че е дошъл вече моментът чрез нашето Антропософско Движение, когато един или друг може да вярва, че може да прави сделки водейки борба срещу това Дви-

жение. И много добре са познати някои средства, когато се касае за подобни неща.

Аз говорих за това, че на небето може да бъде намерена действително писменността, написаното, което не е самият Граал, което също не дава самия Граал. Изрично подчертах, - и моля такива подчертавания да бъдат сериозно взети -, че името на Граала се намира чрез записаното на небето, но не самият Граал. Аз обърнах вниманието върху това, че в златноблестящия лунен сърп, който се намира на небето и в който се очертава, както всеки може да види чрез по-точно наблюдение, тъмната част на останалата Луна, от която златноблестящият сърп е като разграничен -, че там се вижда в окултна писменност името Парсифал. А сега, преди да преминем по-нататък в нашето разглеждане и да се опитаме да изтълкуваме тази фигура на небето, аз трябва да обърна вниманието Ви върху един важен закон, върху един важен факт. Онова, което се ражда тук като златноблестящ лунен сърп, то се ражда чрез това, че физическите слънчеви лъчи падат върху Луната. Понеже Слънцето свети от тук, то осветлява Луната от тази страна и осветлената страна се явява като златноблестяща чаша. В нея лежи тъмната нафора: физически неосветлената част, частта, която остава тъмна, до която не могат да стигнат слънчевите лъчи, духовно още нещо друго. Когато слънчевите лъчи падат върху едната част на Луната и са златноблестящо отразени, въпреки това през физическата материя преминава нещо. Това, което преминава, е духовното, което живее в слънчевите лъчи. Духовната сила на Слънцето не е задържана така както неговата физическа сила, която е отразена обратно; тя минава през Луната - и бидейки задържана от Луната ние виждаме именно в това, което лежи тук в златната чаша, в действителност *духовната* сила на Слънцето. В тъмната част на Луната, която виждаме тук, ние гледаме духовната сила на Слънцето. В златноблестящата част, в тази подобна на чаша, ние виждаме физическата сила на Слънцето, която е отразена като лъчева сила. Духът на Слънцето почива в чашата образувана от физическата сила на Слънцето, когато гледаме Слънцето. Така щото Духът на Слънцето действително почива в лунната чаша. А сега да вземем заедно всичко, което сме казали до сега върху този Дух на Слънцето в отношението с *Христос*, и това ще ни се яви като един важен символ, това, което Луната прави физически. Чрез това, че тя отразява слънчевите лъчи и произвежда по този начин златноблестящата чаша, тя ни се явява като носител на слънчевия Дух; този Дух се намира вътре в нея във формата на нафорния хляб /тъмният диск/.

И сега ние си спомняме, че в легендата на Парсифал се подчертава, че във всеки разпяти петък, следователно към Великден, от небето идва нафорният хляб, потопява се в Граала, обновява се, потопява се като под-

младяваща храна в Граала, - на Великден, когато отшелникът отново обръща вниманието на Парсифал върху Граала, - на Великден, чието значение за Граала е посочено отново на човечеството също от Рихард Вагнер /в неговата последна опера "Парсифал". Бележка на преводача./ А сега да си спомним, че съгласно едно старо предание, едно от онези предания, които принадлежат на това, което аз посочих вчера на продължаващото действие на Христовия Импулс в подосновите на душата, - че съгласно това предание се определя, в кой ден се пада празникът Великден. В кой ден се определя празникът Великден? Когато пролетното Слънце, следователно нарастващото в своята сила Слънце - нашият символ на *Христос* - има своя ден, т.е. Неделята /която е ден на Слънцето/ след пролетното пълнолуние. Как стои следователно пролетната пълна Луна на небето на Великден? Как трябва да стои тя винаги на небето на Великден? Тя трябва да започне поне от малко, когато е била пълна Луна, да се превръща в лунен сърп. Нещо от тази тъмна част трябва да стане видимо, нещо от слънчевия Дух, който е получил своята пролетна сила, трябва да се намира вътре. Това значи: според едно старо предание на Великден този образ на свещения Граал трябва да се яви на небето. Така трябва да бъде. За това според едно старо предание Великденът се определя по съответния начин.

А сега да се опитаме да се ориентираме по-нататък върху това, как е могло да стане - повече също чрез това, което протича в подосновите на душевния живот - как е могло да стане всичко онова, което е свързано с легендата на Парсифал. Още вчера споменахме: Силата, която се проявява в сибилите, трябваше да бъде смекчена, трябваше да бъде проникната от Христовия Импулс и под такава смекчена форма трябваше тя да се яви отново, за да стане носителка на духовната култура на по-новото време. Тя трябва да се яви в смекчена форма. Нека зададем въпроса: Можал ли е Персефал - така е наречен той при Християн дьо Троай - можал ли е той да долови в самия себе си нещо от онази действаща в подосновите на душата Христова Сила?

Когато още веднъж насочим поглед назад върху първичния характер на древноеврейската Геология, ние постоянно и постоянно се натъкваме на едно нещо. Ние разбираме духа на древноеврейската Геология само тогава, когато съответно обгърнем с поглед това, че цяла еврейска древност се стремеше да се придържа здраво към геологическия характер на своето откровение. В този цикъл от сказки аз вече охарактеризирах, че навсякъде може да се проследи, как откровенията на еврейската древност трябва да се търсят в дейностите на *Земята*, в духовната подвиж-

ност на *Земята*. Това е стремежът да се направи да отстъпи това, което в елементите действа от звездите и което действа така, че влиянието на звездите произвежда в елементите първо това, което подбужда духовно силата на сибилите. Това беше още оправдано в древната Астрология на Третата следатлантска културна епоха; тогава човечеството притежаваше толкова голямо наследство от старата духовност, че, когато се отдаваше с душата си на елементите, приемаше доброто чрез откровенията на звездната писменност. В Четвъртата следатлантска епоха силата на звездите беше от стъпила така да се каже пред елементите /стихиите/, които заобикалят и обвиват Земята в атмосферата и във всичко друго, и влиянието на елементите беше чувствувано така, че този, който разбираше духа на времето, именно когато Четвъртата епоха напредваше все повече, би трябвало да си каже: Да се пазим от това, което идва в елементите от звездите: защото това произвежда нещо такова като неподходящите вече си ли на сибилите. Чрез това, че Христовият Импулс се разля върху аурата на Земята, силите на сибилите бяха отново хармонизирани, те бяха превърнати отново в това, което може да даде правилни откровения. Хората от еврейската древност, които познаваха нещата, не гледаха драговолно към звездите, когато искаха да ми се разкрие духовното. Те се придържаха към бога Яхве, който принадлежи на земното развитие, на земната еволюция и само за да подпомага тази Земя беше станал бог на Луната, така че - както аз изложих това в моята книга "Тайната Наука" - той прие тази функция на бог на Луната. В лунните празници на юдеите е ясно изразено, че *Господът на Земята* свети в своя отблясък символично от Луната, явява се символично от Луната. "Но не отивай по-далече", - такова беше настроението на древното еврейство спрямо ученика - "не отивай по-далече! Задоволи се с това, което Яхве разкрива в неговия лунен символ, не отивай по-далече! защото не е времето сега, да приемеш от елементите нещо друго, освен това, което се изразява чрез символа на Луната. Иначе то се превръща в неправилните сили на сибилите!" Когато обгърнем с поглед всичко това, което е било донесено за земното развитие от Сатурновото, Слънчевото и Лунното развитие в неговия естествен аспект, то ни се явява символизирано чрез еврейската древност в *Ева*. *Еве* - гласните никога не са назовани ясно - *Еве!* Прибавете към това име знака за онова божествено Същество на еврейската древност, което е ръководител на съдбите на Земята, и ще получите една форма, която е също така правилна както всяка друга: *Иеве - Йахве /Яхве/, Ръководителят на Земята*, който има своя символ в Луната: богът свързан с това, което е дошло от развитието на Старата Луна, с резултата на Лунното развитие: *Господарят /Господът/ на земята, свързан с майката на Земята*, която в нейните сили е резул-

тат на Лунното развитие... *Йахве!* Следователно от еврейската древност в човечеството преминава тайнствената връзка на лунните сили, които са оставили своите следи астрономически явяващата се Луна и които са оставили своите отговори на човечеството сили в женския елемент на човешкото съществуване. В името *Йахве* ние имаме свързани в едно Господаря на Земята с лунната майка. Сега бих искал да Ви представя два факта, които могат да обърнат вниманието Ви върху това, как силите на сибилите са били преобразени под влиянието на Христовия Импулс именно в подсъзнателните дълбочини на душевния живот. Тук също бих искал да обърна вниманието върху едно явление, което вече споменах преди три години - навършват се от тогава почти дословно три години -, бих искал да обърна вниманието Ви върху една преобразена под влиянието на Христовия Импулс сибила. В сказките, които имате напечатани под заглавието: "Окултна история, личности и събития на световната история в светлината на Духовната Наука", аз обърнах вниманието върху явяването на девицата от Орлеан, обърнах вниманието върху това, какво голямо влияние упражни фактически в следващото време върху съдбините на Европа това, което Орлеанската девица извърши под влиянието на вдъхновенията, на своите проникнати напълно от Христовия импулс вдъхновявания, които започнаха от есента на 1428 година. От официалната история можем да узнаем, че съдбините на Европа биха протекли съвършено различно, без тогавашната намеса на Орлеанската девица; и само един пълен с предразсъдъци материалист, какъвто е Анатол Франс, може да отрече пълното с тайнствено действие, което се отрази тогава в историята. Тук аз не искам да посоча това, което може да се прочете навсякъде в историята и което може да накара този, който е слушал тези сказки, да се убеди, как в Орлеанската девица се явява нещо от една модерна сибила. Това е времето - намираме се в 15-то столетие когато настъпва Петата следатлантска епоха, когато Христовата сила трябва да стигне все повече и повече до това, да се прояви от подсъзнателните основи на душата. Ние виждаме, колко благо, колко нежно, колко потопена в най-благородната човешка задушевност се явява сибилинската сила на Орлеанската девица! И аз бих искал и по този случай да прочета пред Вас онова писмо, което един човек, който е преживял нещата, е написал, защото от това писмо се вижда, какво впечатление е правела сибилинската природа на Орлеанската девица върху онези, които са имали сърце и разбираше за това. Един човек от средата на краля, когото Орлеанската девица освободила, след като е проследил това, което Орлеанската девица е извършила, пише: "Това и още много други неща е извършила Орлеанската девица и с Божията помощ ще извърши още по-велики неща. Момичето е очарователно красиво и има мъжко

държане, говори малко и показва чудесно остроумие; в говоренето има един приятен женски глас. Въздържано е, още по-умерено пие вино. Обича хубавите коне и оръжия. Много обича въоръжени и благородни мъже. Събирането и разговорът с много хора са противни на девицата. Често пъти очите и се наливат със сълзи, обича веселите лица, понася извънредно много работа и във воденето и носенето на оръжията е така издържлива, че в течение на шест денонощия наред остава въоръжена. Казва, че англичаните нямат никакво право върху Франция и затова, както тя казва, Бог я изпратил да ги победи и изгони, но след като първо ги е предупредила. Проявява голяма почит към краля; казва, че Бог го обича и го е взел под своята особена закрила, поради което той ще бъде също за пазен. За Орлеанския херцог, Вашият племенник, тя казва, че ще бъде освободен по чуден начин, но след като е предупредила англичаните, които са го взели в плен, да го освободят.

И за да сложа край на моето съобщение, светлейши принце: Стават още по-чудни неща и са станали през време, когато Ви пиша, които не мога да Ви предам в думи. През време когато Ви пиша тези неща, девица та е заминала вече за град Реймс в Шанпания, където кралят е отишъл бързо за неговото помазване и коронясване със съдействието на Бога. Пресветлейши и всемогъщи принце и мой високо почитан господар! Представям Ви се много скромно, като моля Всевишния да Ви пази и изпълни Вашите желания. Написано: Битеромис, на 21 ден на месец юни Ваш смирен слуга Персевал, господар на Бонланит, съветник и придворник на краля на французите и на Орлеанския херцог, сенешал на краля, родом от Берри".

Така пише някой си Персифал за девицата на Орлеанския херцог. Онзи, който прочита това съобщение на Персевал, това писмо на Персевал, ще почувствува, как тук е описана една проникната от *Христос* сибила.

Това е едното. Другото, върху което бих иска да обърна вниманието Ви, е също един факт от възникващото ново време в Петата следатлантска епоха. Бих искал да обърна вниманието Ви върху това, какво пише един човек, който - бихме могли да кажем - се чувствуваше тогава проникнат с това, което се раждаше като *ново време*, и можа да се проникне с него. Той се чувствуваше проникнат така, че усещаше - бихме могли да кажем - усещаше несъзнателно: Да, ражда се отново едно време, когато старата Астрология ще оживее в нова форма, в една проникната от *Христос* форма, когато отново, ако бъде правилно практикува на, ако бъде проникната от Христовия Импулс, човек ще може да насочи поглед към звездите и да ги пита върху това, което тяхната писменност изразява. Това е същевременно един човек, както скоро ще видите, който дълбоко чувствува, че Земята не е само това, което днешната материалистична

геология иска да ни представи, че тя не е нещо чисто физическо, минералогична, а който чувствава, че Земята е едно живо същество, нещо, което има не само тяло, както иска да ни накара да вярваме днешният материалист, а което има душа. Човекът, за когото говоря, знаеше това така, че можеше да чувствава /макар и да не можеше също да го изрази, тъй като тогава не съществуваше днешната Духовна Наука/: Христовият Импулс е бил приет от душата на Земята в нейната аура и поради това човекът, който се чувствава със своята душа в аурата на Земята и съчувства Христовия Импулс, може отново да насочи погледа към това, което е написано в звездите. Макар и едно такова приближаване донасяше със себе си много суеверие и именно старите астрономи, проникнати от много суеверия, се явиха в онова време, все пак ние виждаме един човек, който е дълбоко свързан с духовния живот на новото време, да говори: "Тези и безброй промени и явления, които стават във и върху Земята са толкова редовни и отмерени, че те не могат да бъдат приписани на никаква сляпа причина и тъй като самите планети не знаят нищо от ъглите, които техните лъчи образуват върху Земята, Земята трябва да има една душа. Земята е едно животно. /Но не разбирайте, че тя е едно животно в обикновения смисъл, а е един жив организъм./ На нея може да се види всичко, което е аналогично на животинското тяло. Растенията и дърветата са нейната коса, металите са нейните артерии, морската вода е нейното питие. Земята има една формираща сила, един вид въображение, движение, определени болести и приливите и отливите са както дишането при животните. Душата на Земята изглежда като един вид пламък, - от тук иде и подземната топлина и затова не съществува никакво размножение без топлина. В Земята е отпечатан определен образ на зодиака и на цялата небесна твърд, това е отпечатано от Бога в душата на Земята. Тази е връзката на небесното и на земното, причината на симпатията между небето и Земята; първообразите на всички движения са посадени в нея от Бога, Твореца. Душата се намира в центъра на Земята, изпраща свои форми и отпечатащи към всички посоки и усеща по този начин всички хармонични промени и предмети във и от нея. Както е с душата на Земята, така е също и с душата на човека. Например душа произвежда от самата себе си всички математически идеи и доказателства, иначе тя не би могла да има тази висока степен на сигурност и определеност. Планетите и техните аспекти имат влияние върху душевните сили на човека. Те възбуждат всякакъв вид вълнения и страсти и чрез това често пъти ужасни действия и събития. Те имат влияние върху зачатieto и раждането и чрез това върху темперамента и характера на човека и на това почива голяма част на Астрологията. Вероятно от Слънцето се разпространява не само светлина и топлина в цялата Вселена, а то е също

център и седалище на чистия ум и извор на хармония в цялата Вселена. И всички планети са одушевени. В цялото творение се намира една величествена, чудесна хармония, а именно както в сетивното така и в свръхсетивното, в идеите както и в нещата, в царството на природата и на милостта. Тази хармония се проявява както в самите неща, така също и в техните отношения едни към други. Най-висшата хармония е Бог, и той е отпечатал във всички души една вътрешна хармония като свой образ. Числата, фигурите, звездите, природата въобще хармонират с определени тайни на християнската религия. Както например във Вселената има три неподвижни неща: Слънце, неподвижни звезди и интермедиум, и всичко останало е подвижно, така в единния Бог има: Отец, Син и Дух. Сферата представлява един вид триединността/ Отец е в центъра, Синът е повърхността, Духът еднаквостта на разстоянието от центъра до повърхността - радиусът, както също и други тайни. В човешките души се намират хармонични предразположения от безкрайно разнообразен вид. Цялата Земя е одушевена и чрез това е произведена великата хармония както на Земята така също между нея и звездите. Тази душа действа чрез цялото тяло на Земята, обаче има нейното седалище в определена част на Земята, както човешката душа има своето седалище в сърцето, и от там изхождат, като от един фокус или един извор, нейните действия в океана и в атмосферата на Земята. От тук идва симпатията между Земята и звездите, от тук идват редовните природни действия. Че Земята действително има една душа, това показва наблюдението на състоянието на времето и на аспектите, чрез които то е всеки път произведено. При определени аспекти и констелации въздухът винаги става безспокоен; ако няма никакви такива аспекти и констелации или има малко, или бързо преминаващи, въздухът остава спокоен. "

Така пише един човек в 1607 година, когато живее и пулсира проникнатата от *Христос* Астрология, която влече след себе си само своята сянка, астрологическите суевения. Така пише този човек при настъпването на новото време. Така пише един човек - бихме могли да кажем - от своята най-благочестива душа, един човек, който знае, че някога силите, които идват от света на елементите /стихиите/, днес бихме ги нарекли сили на сибилите, са били използвани първо оправдано, а след това неоправдано. Защото този човек казва: не може да се отрече, че такива духове - той иска да каже духове, които образуват съобщенията между звездите и Земята -, че такива духове се настаняват в елементите на Земята, в това, което заобикаля Земята като атмосфера. "Не може да се отрече, че някога такива духове са се откривали на хората чрез идоли, дъбове, от горичките, пещерите, чрез животните и т.н. и са им предавали оракули. И предсказването чрез летежа на птиците не е било само едно изкуство за

измамване на слабите. Въпросните духове са действували през въздуха в посоката на птиците, чрез които след това, с позволенията на Бога, на хората са били съобщавани много неща. И днес още чуваме да се дават примери със злокобни птици, като сови, картали, орли, врани, само че тези примери са толкова по-редки, колкото повече те са презирани. Защото споменатите духове не могат да понасят да бъдат презирани, както във всеки случай те заслужават това според Божия закон и християнското учение, поради което те побягват и замлъкват. Тъй като Дяволът още от начало можеше да говори чрез животните и чрез змията говори с Ева, той съблазни човешкия род. От тогава на сам това беше техен навик: колкото пъти можеха да разговарят с хората в гласове и предзнаменования чрез телата и движенията на животните, те злоупотребяваха с тази сила, спечелиха си обожание и мамеха бедните хора. Въпреки че *Христос* дойде затова, за да унищожи делата на дявола и наложи мълчание на тези духове, въпреки че те изгубиха техните храмови статуи, горички, пещери и дълго време обсебената Земя, те все още съществуват тук и там в празния въздух и викат с позволенията на Бога; често пъти те са наказателен бич на Бога, той често им позволява да съобщят определени неща на хората. Този човек леко показва, как духовните откровения са проникнати от Христос; защото той прави това с едно настроение, което може да се нарече наистина проникнато от Христос. Така говори този човек в 1607 година за преломите, които са станали в духовния свят. Кой е този човек? Дали той е някой, който няма никакво оправдание да говори за тези неща? Дали е някой, когото хората не трябва да слушат? Не, това е един човек, без когото не би съществувала никаква днешна астрономия и физика: това е Йоханес Кеплер. И бихме посъветвали хората, които днес се наричат същевременно материалисти или монисти и считат Йоханес Кеплер като един от онези, които трябва да бъдат техни идоли, бихме ги съветвали да прочетат това място в съчиненията на Кеплер и да се проникнат в душата си от него. Най-големите астрономически закони, трите Кеплерови закони, които владеят цялата днешна астрономия, са открити от него. Но така говори той върху това, което постепенно идва в развитието на човечеството с Петата следатлантска културна епоха. Хората трябва постепенно да свикнат отново - и сега проникнати, пропити с новия Импулс -, да познаят малко духовните действия, които са свързани със звездите.

Кое беше следователно още незнаещо, още неготово да задава въпроси за едно време, когато Парсифал влезе в замъка на Граала, кое беше това според по-късното предание, което Волфрам фон Ешенбах беше приел? Какво беше времето, когато Парсифал влезе в замъка на Граала, намирайки там Амфортас лежаш със своята рана и при влизането на Парси-

фал раната причинява безкрайни болки? В какво време влезе Парсифал в замъка на Граала? Легендата ни разказва това: това беше времето на Сатурн: Сатурн и Слънцето се намираха едновременно в зодиакалния знак на Рака, кулминараха там. Така ние виждаме, как в най-интимните действия се търси онова, което е връзката между Земята и звездите. Това беше времето на Сатурн. И когато изследваме сега, как и по какъв начин Парсифал стига постепенно до знанието, какво установяваме? Какъв е той, този Парсифал? Той е незнаещ по отношение на определени неща! В незнание е държан той. По отношение на кои неща е държан той в незнание? Ние чухме вече сега това: Христовият Импулс тече така да се каже подземно в подосновите на душите, продължава да тече; там горе богословите спорят и се карат и произвеждат това, което след това става традиционно Християнство. Да проследим лицето на Парсифал, както го описва легендата: Никъде той не знае нещо от всичко това. Той е държан настрана именно от това, което е станало на повърхността. Всичко това той не трябва да го знае. Така той е предпазен от всичко, което е станало на повърхността. Но се запознава с това, което произхожда от изворите, които черпят от подосновите на душата, както чухме вчера това: първо когато той напуска, незнаещ, замъка на Граала, от жената, която оплаква лежащия мъртъв в скута ѝ годеник; от отшелника, който е поставен във връзка с мистичните сили; и от силата на Граала -, защото това е на разпяти петък, когато Парсифал стига при отшелника; в него вече действа несъзнателно силата на Граала. Следователно Парсифал е един човек, който не е знаел нищо за това, което е станало в горното съзнание на човечеството; един човек, който е поставен във връзка с подсъзнателните извори, които излизат към новото време, който трябва да черпи от тези извори. Това е един човек, който трябва да приеме тайната на Граала в невинност, без да има съзнание, без да бъде засегнат от това, което външният свят донася на хората в човешкия живот. Той трябва да приеме тайната на Граала с най-висшите, най-благородните сили на душата. Той трябва да срещне някога, който не е развил още онези душевни сили, които трябва да изживеят напълно тайната на Граала, трябва да срещне Амфортас. Ние знаем: Амфортас е избран за пазител на Граала, но той се подаде на нисшите сили на човешката природа; и как е изпаднал той в нисшите сили на човешката природа, за това става дума, защото свързва това с пазителството на Граала: защото убил своя противник от сладострастие и ревност. Всички тези неща са самопонятни; и понеже нещата постоянно и постоянно се разбират неправилно, трябва да обърнем вниманието върху това, че Антропософията не иска да учи никакъв аскетизъм. Зад нея се крият много по-дълбоки неща. Това бяха един вид естествени елементарни сили, които не се проявя-

ваха или на които не се е обръщало внимание както са се проявявали в обикновения живот, а както те са се проявявали в тяхната връзка с духовните светове още в Третата следатлантска културна епоха. Това, което пулсираше един вид в човешката кръвоносна и нервна система чрез елементите /стихиите/, се издигна и получи тайните. Не става дума за сетивен аскетизъм, а за долавянето на свещените тайни. Те можеха да бъдат приети още в Третата следатлантска епоха със същите сили, които иначе владеят човека на Земята. Беше дошло времето, когато свещените тайни можеха да се разкрият само на чистите, невинни душевни сили, когато човекът намира възможността да се издигне от това, което го свързва с неговата земна професия, от която Антропософията също не иска да го отчужди, когато обаче той трябва да се издигне от тази земна професия, от това, което можеше да действа в него в старата астрология. Но преди това той трябва да разбере по *нов начин* древните тайни. Той трябва да стори това *със силите на невинната душа*, която се е освободила от всичко земно. По отношение на противоположността, която еврейската древност беше създала, трябва да бъде създадена една друга противоположност. Еврейската древност се придържаше строго към това: човек да не приема в себе си нищо от сибилските сили, които още бяха оправдани в Астрологията, да не приема нищо от тези сили! Да се придържа към бога на Земята *Яхве*! Чрез това се роди едно отвлечение против всяко откровение идващо от горе, едно приемане на всички откровения, които идват от долу, един страх пред това, който се разкриваше от небето. Това трябваше да царува определено време на Земята: да се прояви един антагонизъм срещу това, което идваше от горе. И в такива сили, каквито са силите на сибилите, хората виждаха неоправданото луциферическо влияние, което идваше от горе. Сега обаче, след като Христовото Същество беше слязло и се въплътило в тялото на Исуса от Назарет, сега това, което идваше от горе, беше проникнато от Христовото Същество, сега хората отново можеха да насочат погледа си нагоре, сега от свързването на Господаря на Земята с лунната майка беше се получило нещо друго. *Защото Христос беше станал Господар на Земята. Дух на Земята, той беше се разлял в аурата на Земята.* В световните работи, както те бяха култивирани от двореца на крал *Артус*, човекът можеше да се доближи със силите на Земята. До собствените работи на Грала човек не можеше да се приближи с това, което беше действие на земните сили, какъвто беше случаят при Амфортас. Човекът, който се приближаваше до тайните на Граала с такива сили, трябваше да изпита големи болки и страдания. И тъй като действията на звездите бяха проникнати от Христовото Същество, един такъв човек, който наистина не беше приел в себе си нищо от това, което се беше разиграло на повърх-

ността като спорове и караници на богословите, който обаче чрез своята Карма се намираще на една точка, където неговата душа можеше да бъде приета от *Христос*, един такъв човек можеше отново да бъде считан във връзка със силите, както те са посочени в символа на Сатурновото време, а именно: Сатурн и Слънцето се намират едновременно в зодиакалният знак на Рака. Този, в когото Христовият Импулс действа, още подземно, още в подсъзнателните основи на душата, Парсивал идва с времето на Сатурн и раната гори, както още никога не е горяла.

Така ние виждаме, как новото време се вестит! Как душата на Парсифал стои във връзка с подсъзнателните, проникнати от Христовата аура исторически импулси, с Христовите Импулси, макар и той да не знае още това, - но това, което е царувало там долу, което е водило историята на човечеството, трябва да излезе отгоре, на повърхността. За това той трябва *да се научи да разбира това*, което никога не ще бъде разбрано, - ако човек не се приближи до него с невинните, чисти душевни сили, което също не може никога да бъде разбрано, ако се приближаваме до него с традиционното знание, с учеността. Тогава можем да го видим -, защото то е излязло отгоре и е станало почти така всекидневно както небесният Граал, който изговаря името - но то е все пак възобновяването, явлението в друга форма на това, за което еврейската древност е водила борба в нейното време.

Да застанем пред считаната за девствена майка с *Христа* в нейния скут и да изкажем тогава това: Който може да чувства свещено по отношение на тази картина, той чувства подобно по отношение на Граала. Свещената чаша надминава по блясък всички други светлини, всички други богове, тази свещена чаша, която сега е докоснатата от *Христа* лунна майка, новата Ева, носителка на слънчевия Дух *Христос*. Помисли върху това, *което е /върху съдържанието/*, но още повече помисли върху това. *Как* то се представя! И когато насочим поглед в душата на Парсивал, как излизайки от замъка на Граала вижда образа на годеницата и на годеника, който образ го довежда във връзка с подсъзнателните Христови сили; когато на сочим поглед върху това, как отшелникът поучава неговата невинна душа по времето на Великден, когато образът на Граала трябва да бъде написан на небето чрез звездната писменност; когато го проследим, как той язди - вчера аз изрично подчертах - ден и нощ, - през деня съзерцавайки природата, през нощта имайки често пред себе си небесния знак на свещения Граал -, как той язди имайки пред себе си златноблестящия лунен сърп с нафорния хляб, с Христовия Дух, с Духа на Слънцето вътре в този лунен сърп; когато гледаме, как той бива подготвен в своя път чрез съзвучието на образа на девствената майка с годеника - син и на знака на небесната писменност, за да разбере тайната на

свещения Граал; когато гледаме, как в неговата душа действа съвместно това, което е проникнало историята на Земята като Христов Импулс, със звездната писменност, която трябва да бъде възобновена; когато гледаме, как всичко, което е проникнато с *Христа*, е сродно с душевните сили..., ние разбираме, че, понеже Парсифал трябваше да влезе в замъка на Граала по времето на Сатурн, той трябваше да стане причина също да горят по-силно раните на онзи, който не беше стоял правилно при Граала, раните на Амфортас. Помисли върху *съдържанието*, но повече помисли върху това, "как" то се представя! Защото не се касае за това, да охарактеризираме такива неща с думите, които аз сега употребих, или с други думи. Ние не можем никога да се приближим до Граала с някакви думи или даже с философска спекулация до Граала можем да се приближим, когато можем да превърнем всички тези думи в чувство, в усещание и когато можем да почувствуваме именно, че в този свещен Граал трябва да чувствуваме сбора на всичко свещено: да чувствуваме сливането на това, което е дошло от Луната, което първо се яви в земната майка Ева, след това се явява обновено в девствената майка, което е станало Господар на Земята в бога Йахве, което се явява като нов Господар на Земята в Христовото Същество, което се е разлило в аурата на Земята. Ние чувствуваме сливането на онова, което действа сега от звездите, символизирано чрез писменността на звездите, с това земно развитие на човечеството. Когато вземем под внимание всичко това и го почувствуваме след това като съзвучие на развитието на човечеството със звездната писменност, тогава разбираме също тайната, която трябва да бъде изразена с думите, които са били поверени на Парсифал, които гласят в легендата: Че всеки път, когато един цар на Граала, един действително призван пазител на Граала умира, върху свещения Граал се явява името на неговия достоен приемник. Там трябва да бъде прочетено това име, т.е. да бъде човек приканен да се научи да чете звездната писменност в една нова форма. Нека се стараем, обични приятели, да се научим отново да четем *тази* звездна писменност в една *нова форма*, както тя трябва да ни бъде дадена сега. Защото всъщност не е нищо друго освен едно четене на звездната писменност, *когато* се опитваме да разясним *развитието на човека* в развитието на стария Сатурн, на старото Слънце, на старата Луна, на днешната Земя, на бъдещите Юпитер, Венера и Вулкан. Но ние трябва да познаем, в какви връзки искаме да дешифрираме в нашето време звездната писменност. Но нека станем достойни за това! Защото не напразно се разказва, че Граалът отново е бил пренесен от неговото място, че за следващото време той не беше външно видим. *Нека считаме като едно възобновление търсене на Граала това, което трябва да развиваме в нашата Антропософия*, и нека се стараем да се на-

учим да познаваме значението на това, което в миналото говореше от подсъзнателните основи на душата, което само постепенно излезе горе в съзнанието на хората! Нека се стараем все повече *да превърнем това в един съзнателен говор, в един съзнателен език!* Да се постараяме да прочуим основно една Мъдрост, която може отново да ни разкрие *връзката на земното и на небесното; може да ни я разкрие без всяко предание така, както ние се стремим да я намерим, както тя може да бъде изявена в настоящето.*

И след това да се оставим да бъдем проникнати, обични антропософски приятели, с всичко това, което може да се превърне в чувство в нас, когато гледаме, как Парсивал е стигнал до Тайната на Граала. След това тази тайна е останала отново затворена, защото хората трябваше да търсят връзката на Земята с космическите сили в най-външното поле, в полето на най-външната наука. Нека разберем също едно такова явление, че един дух като Кеплер намери разбиране за това, което можеше да каже със своите математично-механически небесни закони, но това, което той, действително проникнат от Христовия Импулс, можа да при бави към тези закони, трябваше отново да потъне в подсъзнателните основи на душата. Ние говорим в неговия смисъл, когато днес казваме това, което знаем да кажем върху нашата земна еволюция и как тази земна еволюция е свързана с Космоса, говорим в неговия смисъл, тъй като той ни казва: "Както например във Вселената има три неподвижни неща: Слънцето, неподвижните звезди и интермедиумът и всичко останало се движи, така в единния Бог са: Отец, Синът и Духът; сферата представлява един вид триединността /Отец е центърът, Синът повърхността, Духът еднаквостта на разстоянието от центъра до повърхността - радиусът/, както също и други тайни. Без духове и души навсякъде не би имало никаква хармония. В човешката душа се образуват хармонични предразположения от безкрайно разнообразен вид. Цялата Земя е одушевена и чрез това е произведена великата хармония както на Земята така също между нея и звездите. Тази душа действа през цялото тяло на Земята, обаче тя има своето седалище в определени части на Земята, както душата на човека има своето седалище в сърцето; и от там изхождат като от един фокус или като от един извор нейните действия в океана и в атмосферата на Земята. От тук и симпатията между Земята и звездите, от тук редовните природни действия. Че Земята има една душа, това показва наблюдението на състоянието на времето и на аспектите, чрез които това състояние е постоянно произвеждано. При определени аспекти и констелации въздухът става винаги неспокоен, ако няма никакви такива аспекти и констелации или има малко, или бързо преминаващи, той остава спокоен. Тези и безброй други промени и явления, които стават

върху Земята и вътре в нея, са така редовни и отмерени, че не можем да ги припишем на никаква сяпа причина, и тъй като самите планети не знаят за никакви ъгли, които техните лъчи образуват върху Земята, Земята трябва да има една душа. При нея можем да видим всичко, което е аналогично на частите на животинското тяло: растенията и дърветата са нейната коса, металите са нейните артерии, морската вода е нейното пи- тие. Земята притежава една формираща сила, един вид въображение, движение, определени болести, и приливът и отливът са както дишането при животните. Душата на Земята изглежда да е един вид пламък, от тук идва под земната топлина и поради това без топлина няма никакво раз- множение. Определен образ на зодиака е бил отпечатан от Бога в душата на Земята. "

И ние виждаме днес, как този образ на зодиака е бил отпечатан в душата на Земята, в аурата на Земята, и се издигаме до другата част на Кеплеро- вия светоглед: до онази част, която също трябваше да остане в подсъзна- телните основи на душата, която обаче ясно показва, че онова, което ние днес можем да дадем като една космология, е едно изпълнение. Така дълбоко е основано в еволюцията на човечеството това, което Антропо- софията трябва да бъде за нас, така вътрешно е свързаното с онова пре- дупреждение, което звучи от свещения Граал към нас. И когато наблюда- даваме Европа, запада на древните времена, и виждаме във времената преди и след Атлантида това, което е оживяло в следатлантското време като спомени за атлантските времена, когато виждаме, как в Гърция, в култа на Аполон прозвучава един последен отзвук, преминавайки, как този отзвук показва, че в горните светове е бил проникнат от *Христос* родилият се по-късно Натанов Исус, който после слезе на Земята и из- върши Тайната на Голгота,- проникнатият от *Христос* Натанов Исус – когато проследим това и се запитаем тогава: От къде дойде *Христос*? Как дойде Той, идвайки от горе надолу, как направи той това пътуване? Той дойде от запад към изток, след това отново дойде от изток на запад. Неговата външна дреха /външна обвивка/ слезе от областта на висшите йерархии. *Съществата на висшите йерархии го донесоха долу, към тях принадлежеше той.* Легендата на Парсифал ни напомня хубаво, че това е така, като казва: Отряд Ангели донесе свещения Граал при Титурел, истинската тайна за *Христа-Исуса*, за връзката на Господаря на Земята с девствената майка, и отново един отряд Ангели го очаква в областта на висшите йерархии. Когато го видим там, тогава ние ще разберем *тър- сенето на нашия антропософски светоглед*, тогава ще проникнем все повече и по-далече до едно чувство, до едно усещане за звездния аспект на свещения Граал към човешкия аспект на свещения Граал, към майка- та с Исуса, с *Христа*.

С това, обични антропософски приятели ние се опитахме да посочим в областта на *историята на човечеството*, доколкото тази история на човечеството е носена от духовни сили. И ако сте почувствували нещо от това, което аз исках да възбудя чрез моите думи не само във Вашето мислене, а във Вашето сърце, тогава ще съм постигнал това, което исках да кажа с този цикъл от сказки. Бих могъл да нарека този цикъл от сказки също така добре: "За търсенето на свещения Граал". Нека оставим на собственото съждение на всеки човек, дали с това, което тук разбираме под връзката на всички религии, действително ще се намерят някога разпространените по лицето на Земята вероизповедания. Да оставим на всеки човек, да реши това за самия себе си. И да оставим също на всяка душа да произнесе нейното съждение върху това, дали това, което наричаме единство на религиите, е по-добре сполучено с това, което се опитахме да охарактеризираме като търсене на свещения Граал, отколкото някои други съждения, които говорят върху единството на религиите, но може би казват нещо съвършено друго.

Който иска да се придържа към строго ограничените конфесионални убеждения, той без съмнение не ще може да бъде убеден отначало чрез това, което бе казано. Това иде от там, че той подава своето ухо на това, за което видяхме, че то е станало само на повърхността, че то е само външната страна на Христовите дела, които са от *духовно естество*. Как един човек е бил доведен чрез неговата Карма до тези духовни дела на *Христос* и затова стои пред нас като един велик образец за обединението на религиите по земното кълбо, как Парсифал е бил доведен до това, това искахме ние да поставим пред нашите души и си спомня ме за онова продължение на Легендата за Парсифал, което казва, че за времето, през което Граалът е станал невидим в Европа, той е бил занесен в областта на свещеника *Йоан*, който имаше своето царство отвъд областите, които са били достигнати от кръстоносците. Във времето на кръстоносците хората все още почитаха областта на свещеника *Йоан*, приемникът на Парсифал и за начина, по който се е търсело, можем да кажем: Макар и всичко това да е било изказано в земно-географски формули, - областта на свещеника *Йоан* не може в същност да бъде намерена на Земята. Дали това е едно предчувствие в европейската легенда, която искаше да продължи легендата на Парсифал, - едно предчувствие за това, че от онова време насам *Христос* действа, несъзнателно за нас, също в подосновите на изтока и че може би това, което става на изток като религиозни спорове на повърхността, би могло също така да бъде победено от излиянията и откровенията на Христовия Импулс, както това е започнало да става на запад съгласно откровенията на Парсифал? Дали слънчевата светлина на Граала е призвана да свети над всички богове на

Земята, както символично е показано чрез това, че, когато девицата внася златноблестящата чаша с тайните на Граала вътре в нея, блясъкът на Граала затъмнява всички други светлини? Дали трябва да очакваме, че действащите още несъзнателно Христови сили ще дойдат в една изменена форма до това, което днес се е появило като *светлина* в западния свят - съгласно старите думи: "Ex oriente lux" /Светлината иде от изток/? Дали светлината ще се съедини със светлината? За това обаче ще бъде необходимо ние да сме подготвени, ние, които чрез нашата Карма сме поставени върху почвата на онези географски, на онези културни течения, над които е минал пътят на *Христос*, когато Той беше проникнал вече Исуса от Назарет в свръхземните области, за да потегли към изток. Да насочим поглед нагоре и нека предчувствуваме, че през нашите височини е минал вече пътят на *Христос* още в неговите предиземни откровения! Нека станем способни да го разбираме така, че да не изтълкуваме криво това, което може би Той може да ни говори когато ще е дошло времето, неговите Импулси да проникнат също другите изповедания по лицето на Земята!